

Filozofická fakulta Univerzity Palackého v Olomouci

Katedra žurnalistiky

**ETIKA V TELEVIZNÍM ZPRAVODAJSTVÍ:
KOMPARACE VEŘEJNOPRÁVNÍCH
A KOMERČNÍCH STANIC**

(The Ethics in Television Reporting:

Comparison of Public Service and Commercial Channels)

Bakalářská práce

Monika HRUŠKOVÁ

Vedoucí práce: Mgr. et Mgr. Karel PÁRAL

Olomouc 2015

Čestné prohlášení

Prohlašuji, že jsem tuto bakalářskou práci vypracovala samostatně a uvedla veškerou použitou literaturu a další zdroje.

Bakalářská práce obsahuje 133 456 znaků včetně mezer.

V Olomouci dne .....

.....

Monika Hrušková

Poděkování

Na tomto místě bych chtěla poděkovat Mgr. et Mgr. Karlu Páralovi za odborné vedení práce, cenné rady a připomínky, které mi poskytl. Dále děkuji všem blízkým osobám, které mě podporovaly nejen při psaní bakalářské práce, ale po celou dobu studia.

Anotace

Tato bakalářská práce se zabývá etikou v televizním zpravodajství na veřejnoprávních a komerčních stanicích. Cílem práce je zjistit, jak jsou uplatňovány etické principy v televizním zpravodajství a jaké sankce jsou udělovány v případě, že dojde k jejich porušení. Jedná se o případovou studii, která srovnává etické kodexy veřejnoprávní České televize a komerční TV Nova a dále některé konkrétní kauzy, u kterých bylo řešeno možné porušení etických kodexů. Komparace vychází ze zkoumání etických kodexů obou televizí a dokumentů vydaných regulačními orgány, konkrétně Asociací televizních organizací, Syndikátem novinářů České republiky – Komisí pro etiku, Radou pro rozhlasové a televizní vysílání a Radou České televize – Etickým panelem.

Klíčová slova

Etika, etický kodex, televizní zpravodajství, veřejnoprávní stanice, komerční stanice, Česká televize, TV Nova

Abstract

This bachelor's thesis concerns with the ethics in television reporting on public service and commercial channels. The aim of the thesis is to ascertain how the ethical principles in television reporting are being applied and what sanctions are imposed in case of their violation. The thesis is a case study which compares the ethical codes of the public service television "Česká televize" and the commercial television "Nova", and furthermore some concrete cases, which might have been involved in violating the ethical codes. The comparison is based on the examined ethical codes of both televisions and documents that were issued by the regulatory authorities, namely by the Association of TV Organizations ("Asociace televizních organizací"), the Press Syndicate of the Czech Republic ("Syndikát novinářů ČR") - the Ethics commission ("Komise pro etiku"), the Council for Radio and Television Broadcasting ("Rada pro rozhlasové a televizní vysílání"), and the Council of Česká televize ("Rada České televize") - Ethics panel ("Etický panel").

Key words

Ethics, ethics code, television reporting, public service, commercial channel, Česká televize, TV Nova

Obsah

1. Úvod.....	9
1.1 Výzkumné otázky, cíle práce a metodika.....	9
1.2 Struktura práce	12
1.3 Literatura	12
2. Teoretická část.....	15
2.1 Etika a zpravodajství	15
2.1.1 Etika, morálka a dobro	15
2.1.2 Mediální etika.....	16
2.1.3 Zpravodajství v souvislosti s etikou	18
2.1.4 Specifika televizního zpravodajství	18
2.2 Vývoj etických norem v médiích	21
2.2.1 Vývoj etiky ve světových médiích	21
2.2.2 Zachycení etických norem v českých médiích.....	23
2.3. Etické zásady figurující ve zpravodajství.....	25
2.3.1 Normativní teorie	25
2.3.2 Nejčastěji uváděné zásady v etických kodexech.....	26
2.3.2.1 Získávání informací, jejich řazení a nakládání s nimi.....	26
2.3.2.2 Odpovědnost.....	27
2.3.2.3 Informační zdroje a autorství	28
2.3.2.4 Svoboda projevu a právo veřejnosti na informace	29
2.3.2.5 Pravdivost.....	30
2.3.2.6 Veřejný zájem	31
2.3.2.7 Objektivita.....	32
2.4 Funkce regulačních orgánů	36
2.4.1 Rada pro rozhlasové a televizní vysílání.....	36
2.4.2 Rada České televize.....	37

2.4.3 Syndikát novinářů ČR	38
2.4.4 Asociace televizních organizací	39
3. Praktická část.....	41
3.1 Komparace kodexů veřejnoprávních a komerčních televizí	41
3.1.1 Etické kodexy a související dokumenty	41
3.1.1.1 Česká televize a kodexy	41
3.1.1.2 TV Nova a kodexy	42
3.1.2 Komparace kodexů ČT a TV Nova.....	43
3.1.2.1 Získávání informací, jejich řazení a nakládání s nimi.....	43
3.1.2.2 Odpovědnost.....	45
3.1.2.3 Informační zdroje a autorství	45
3.1.2.4 Svoboda projevu a právo veřejnosti na informace	47
3.1.2.5 Pravdivost.....	47
3.1.2.6 Veřejný zájem	48
3.1.2.7 Objektivita, nestrannost a vyváženost.....	50
3.1.2.8 Ochrana dětí a mládeže	51
3.1.2.9 Etické normy ve volebním období	55
3.2 Komparace přístupů ČT a TV Nova ke konkrétním kauzám.....	57
3.2.1 Zobrazování obětí trestných činů	57
3.2.1.1 Kuřimská kauza.....	57
3.2.1.2 Shrnutí	61
3.2.2 Použití skryté kamery.....	61
3.2.2.1 Kauza Morava	62
3.2.2.2 Reportáž Kozel zahradníkem	63
3.2.2.3 Shrnutí	64
3.2.3 Veřejné vyjadřování politických postojů pracovníků zpravodajských pořadů	64
3.2.3.1 Jan Tuna a odeslání otevřeného dopisu Paroubkovi	65

3.2.3.2 Adam Komers a podpis pod iniciativou Ano pro Švejnara.....	66
3.2.3.3 Shrnutí	68
4. Závěr.....	69
5. Seznam zkratek	74
6. Seznam pramenů	75
7. Seznam použité literatury	80
8. Seznam tabulek	83

„Všechny dobré zásady jsou již napsány. Nyní jen zbývá je uskutečnit.“

Blaise Pascal

1. Úvod

Etika v médiích je vnímána jako odraz kultury a etiky celé společnosti. S vývojem civilizace však bylo neodvratné regulovat postoje a normy v žurnalistické praxi, dnes jsou proto etické kodexy přirozenou součástí regulačního systému v demokratických zemích.¹ Otázkou je, co přesně tyto normy představuje a nakolik jsou dodržovány.

Tato bakalářská práce je zaměřena na etiku v televizním zpravodajství, konkrétně na porovnání veřejnoprávních a komerčních stanic. Jako zástupce veřejnoprávního média zde v praktické části figuruje Česká televize (dále jen ČT) a jako zástupce komerčního TV Nova. Vybrala jsem si tyto dvě stanice, neboť jasně symbolizují již zmíněné typy médií v České republice.²

Komparaci veřejnoprávní a komerční televize jsem zvolila proto, abych poukázala na rozdíly mezi těmito typy stanic v otázkách etiky a zjistila, o jak podstatné rozdíly se jedná. Obecně je totiž veřejnoprávní televize vnímána jako serióznější, tudíž by bylo logické, že k porušování etických zásad bude docházet spíše v médiu komerčním.

Takové vnímání pramení z faktu, že princip veřejné služby má být garancí určité kvality a přinášet vyšší standard. K informacím tedy veřejnoprávní médium nesmí přistupovat laxně.³ Na druhou stranu existují názory, že kvalita stoupá spolu s konkurencí, která je však zajišťována médii komerčními.⁴

1.1 Výzkumné otázky, cíle práce a metodika

Cílem práce je zjistit, jak přesně jsou uplatňovány etické principy v praxi a co se děje v případě, že dojde k jejich porušení. Dále potom, jaké sankce jsou příslušnými orgány udělovány v případě, že dojde k porušení etických kodexů. Nejdůležitějším bodem mé práce bude srovnání výsledků tohoto zkoumání na veřejnoprávních a komerčních stanicích. Nejsem

---

¹ LEHOCZKÁ 2012, s. 96–97

² Česká televize je jedinou veřejnoprávní televizí na našem území a TV Nova je nejsledovanější česká komerční televize.

³ LEHOCZKÁ 2012, s. 97

⁴ KOVAŘÍKOVÁ 2003, s. 218

si vědoma existence jiné práce, která by se snažila o dosažení stejného cíle.

K cíli se dopracuji zodpovězením na následující výzkumné otázky:

- V čem se konkrétně odlišují etické kodexy TV Nova a České televize?
- Jaké důsledky má porušování vlastních kodexů či etických zásad ve zkoumaných televizích?
- Jakou roli hrají regulační orgány v otázkách souvisejících s etikou a jaké má jejich existence dopady?

Z uvedených otázek vychází i mé hypotézy. Ty se zakládají na faktu, že veřejnoprávní televize má poskytovat vyšší úroveň vysílání, kterou je třeba zaručit uplatňováním určitých etických pravidel. Zároveň lze však očekávat, že v případě, kdy na obou televizích dojde ke stejnému prohřešku, budou televizím uděleny externími regulačními orgány totožné sankce. Jedním z orgánů, který se zabývá otázkami etiky a vydává k jednotlivým případům svá stanoviska, je Komise pro etiku Syndikátu novinářů ČR. Komise se snaží o naplňování *Ústavy Mezinárodní federace novinářů*, jejíž normy jsou považovány za základ profesionálního chování novináře. V práci tedy ověřím následující tři hypotézy:

- Etické kodexy v televizním zpravodajství ČT jsou přesněji vymezeny a jsou méně benevolentní vůči prohřeškům novinářů než na TV Nova.
- Na veřejnoprávní i komerční televize jsou kladeny příslušnými orgány téže nároky a za identická porušení etických principů následují stejné sankce.
- Komise pro etiku Syndikátu novinářů ČR významně ovlivňuje rozhodnutí příslušných orgánů týkajících se konkrétních kauz.

Odpovědi na výzkumné otázky budu hledat pomocí analýzy věcných skutečností, neboť data, ze kterých budu vycházet, jsou objektivně daná a vznikla nezávisle na výzkumném úkolu. Metodou, kterou použiji, bude analýza dokumentů. Ta vychází ze zkoumání institucionálních dokumentů.⁵ Na základě etických kodexů obou televizí poté provedu jejich komparaci. Dále budu zkoumat rozhodnutí a stanoviska, popřípadě výroční zprávy Rady pro rozhlasové a televizní vysílání, Syndikátu novinářů ČR, Rady ČT a Asociace televizních organizací od roku 2006 do současnosti.

---

⁵ SURYNEK – KOMÁRKOVÁ – KAŠPAROVÁ 2001, s. 129–133

Zaměřím se rovněž na zkoumání konkrétních kauz, kde bylo diskutováno porušení etických zásad. Rozhodla jsem se kauzy orientovat na tři témata. Jako první jsem zvolila zobrazování obětí trestných činů, v tomto případě bude obětí dítě. Jedná se o kauzu Kuřim, o které dle příslušných orgánů sporným způsobem informovala ČT i TV Nova. Zvolila jsem takové zaměření, neboť TV Nova má na ochranu dětí a mládeže vydaný zvláštní kodex, a proto jsem chtěla ověřit, jak jsou tyto normy dodržovány a zda ČT, které podobný dokument chybí, obstojí stejným způsobem.

Druhým tématem, kterým se budu zabývat, je použití skrytých kamer. Kauzu, ve které by obě televize použily tento způsob natáčení, jsem nenašla, proto jsem zvolila reportáž Kozel zahradníkem vysílanou na ČT, kde byla takto pořízena výpověď Miroslava Čáslavského, poradce vrchního ředitele ministerstva financí. Použití skryté kamery na TV Nova jsem zkoumala na kauze poslance Moravy, který byl natočen při shánění kompromitujících materiálů na své kolegy. Toto téma souvisí s veřejným zájmem, který je zmiňován v etických kodexech. Použití skryté kamery patří mezi jednu z možností, kdy je dovoleno kvůli veřejnému zájmu postupovat jiným způsobem než standardním, tedy v tomto případě natáčet jinak zakázaným způsobem.

Třetím tématem je veřejné vyjadřování politických postojů pracovníků zpravodajských pořadů. Co se týče veřejnoprávní televize, zaměřím se na případ Adama Komerse, který v rámci prezidentských voleb podepsal iniciativu Ano pro Švejnara. V rámci TV Nova rozeberu případ bývalého šéfreportéra na TV Nova Jana Tuny, který odeslal otevřený dopis tehdejšímu premiérovi. Politickou problematiku jsem si vybrala opět na základě speciálního kodexu TV Nova, který se zaměřuje na volební období.

Výzkum lze tedy nazvat kolektivní⁶ případovou studií, neboť budu podrobně zkoumat několik dalších případů, o nichž je potřeba shromáždit velké množství dat a zachytit jejich celistvost. Na základě sledovaných případů pak bude možné lépe porozumět dalším podobným případům.⁷ Případová studie tak poskytne podklady pro srovnání s dalšími případy, její výsledky však nebude možné zobecňovat.⁸

---

⁶ HENDL 2005, s. 106

⁷ Tamtéž, s. 104

⁸ SEDLÁKOVÁ 2014, s. 52

1.2 Struktura práce

Co se týče struktury práce, rozdělím ji na dvě stěžejní části. Část teoretickou a část praktickou.

Teoretická část bude obsahovat přehled etických zásad, které figurují nebo by měly figurovat ve zpravodajství, dále se zaměřím na to, jak se etika vyvíjela, do jaké doby se datují první etické kodexy atp.

V této části představím funkce regulačních orgánů, tedy Rady pro rozhlasové a televizní vysílání, Rady ČT, Syndikátu novinářů ČR a Asociace televizních organizací. Soustředit se budu také na to, zda jejich existence je dostatečně opodstatněná a jaký mají jejich rozhodnutí na televizní stanice reálný dopad.

Na závěr této části se chci věnovat klíčovým pojmům, které s etikou souvisí, vyskytují se v etických kodexech a jsou diskutovaným tématem v žurnalistické profesi; konkrétně se jedná o objektivitu a nestrannost.

V praktické části nejprve na základě etických kodexů porovnáám, na jakých etických principech staví své zpravodajství ČT a TV Nova a nakolik se tedy vnímání etiky veřejnoprávní a komerční televizí liší.⁹

Následující kapitola se zaměří na konkrétní kauzy, u kterých se řešilo možné porušení etického kodexu. Komparovat budu tři následující témata, která se týkají etiky: zobrazování obětí trestných činů, použití skryté kamery a veřejné politické projevy pracovníků zpravodajských pořadů. Konkrétní kauzy jsem zmínila již výše.

1.3 Literatura

Ačkoli je má práce zaměřená na etické principy v televizním zpravodajství a jejich uplatňování v praxi, je nutné, abych nastínila kontext a věnovala se tak i pozadí tohoto tématu.

Abych tedy dokázala do problematiky televizního zpravodajství nahlédnout, je třeba se orientovat v problematice zpravodajství jako takového. Považuji za nutné zdůraznit, jaké rozdíly existují mezi zpravodajstvím v televizi a tím v tisku. Vycházet budu především z následujících publikací: *Televizní zpráva a televizní zpravodajství* od Martina Lokšíka, *Zpravodajství* od Tomáše Trampoty, případně *Žurnalistika* od Stephana Ruß-Mohla a Hany Bakičové.

---

⁹ Stanice se neřídí pouze jedním kodexem, ale rovnou kombinací několika dalších.

Pro získání přehledu o samotné etice využiji *Přehled etiky* od Mela Thompsona, *Princip odpovědnosti* od Hanse Jonase a *Úvod do etiky* od Arna Anzenbachera.

Poté budu čerpat z literatury, která má již konkrétní spojitost s etikou v médiích. Jmenujme například *Etiku a česká média* od Václava Moravce, kde je popsán vývoj normativního prostředí (zákonů, statutů, kodexů) v českých médiích po roce 1989 a základní změny v oblasti samoregulace, které se udály. Nastiňuje etiku v médiích jako takovou, její největší problémy, což použiji v teoretické části, případně k porovnání s realitou v části praktické. Dále také publikaci *Etika sa novinára týká* od Svetlany Hlavčákové, kde je popsána historie novinářské etiky. Do profesní kultury žurnalisty mohou také nahlédnout díky *Sociologii žurnalistiky* od Briana McNaira, kde se zmiňuje o etice a věnuje se i pojmům jako objektivita a nestrannost. Další využitelný zdroj k objektivitě může být *Objectivity as strategic ritual: an examination of newsmen's notions of objectivity* od Gaye Tuchmanové.

Tématem etiky v médiích se zabývají také oborová periodika, například *Otázky žurnalistiky*. Vybrala jsem si konkrétně text *Novinárska etika v meniacom sa svete* od Milana Černáka, protože pokládám za přínosné, že pojednává o etickém chování novinářů nejen v Čechách či na Slovensku, ale také ve Finsku. V části jsou konkrétně zmíněná i média veřejné služby, kterým se budu věnovat. Dále článek *Medzi obchodom a morálkou. Možnosti hranice mediálnej etiky* od Ludwiga Haslera, kde je zobrazeno, jak se etika v postupu let změnila.

Jelikož budu provádět komparaci veřejnoprávních a komerčních stanic, potřebuji literaturu, která mi do této problematiky pomůže nahlédnout. Jedná se o text *Role televizního vysílání veřejné služby v současném evropském kontextu* od Dany Kovařikové ve sborníku *Média a realita 2002*, kde jsou shrnuty poznatky o evropském veřejnoprávním vysílání, jaké dodržují hodnoty a co naopak porušují. Tyto znalosti mi pomohou k provedení analýzy. Dále bych zmínila text *Etické kompetencie médií verejnej služby a ich vplyv na hodnotový systém spoločnosti* od Viery Lehoczské ve sborníku *Žurnalistika, médiá, spoločnosť #2*. Ten obsahuje pojednání o etice, která funguje jako regulace, dále se zde řeší, z jakého důvodu veřejnoprávní instituce dodržují etické kodexy a co jim brání je případně porušit.

Co se týče konkrétně televizních zpráv, rozhodla jsem se zařadit do literatury (*Prvních*) *10 let České televize a Televizní zprávy – psychický nátlak?* od Ivana Vágnera, kde se autor věnuje televizním zprávám a jejich obsahům, které jsou často manipulovány a dochází právě k porušování etických aspektů.

Jako položky k metodologii využiji několik základních publikací, a to *Základy sociologického výzkumu* od Aloise Surynka, Růženy Komárkové a Evy Kašparové, kterou jsem si vybrala, protože obsahuje kapitoly, kde se dozvím, jak se připravit k výzkumu, jak ho provést i vyhodnotit.

Informace o případové studii získám z publikací *Kvalitativní výzkum* od Jana Hendla a *Výzkum médií* od Renáty Sedlákové.

Odborné práce zaměřující se na problematiku etiky v žurnalistice vznikají, nejčastěji je v nich však tento jev pojmán příliš široce. Dále jsou zkoumány konkrétní jednotlivé kodexy různých periodik, televizních a rozhlasových stanic, nebo se autoři zaměřují na etiku jednotlivých jevů objevujících se v médiích, např. fotografie zemřelých ve zpravodajství. Já jsem se zaměřila na komparaci, která odhalí, zda mezi veřejnoprávním a komerčním médiem je až takový rozdíl, jak se zprvu může jevit a s jakým by divák mohl počítat.

Práci s nejpodobnějším tématem napsala Lucie Štěrbová na Univerzitě Karlově roku 2011,¹⁰ kde se zaměřuje na Televizní noviny a zda by obstály v měřítku kodexu ČT. Zaměřuje se však specificky na zobrazování násilí a více na vývoj etických kodexů jako takových.

Moje práce může být přínosná v otázce regulačních orgánů, ty zmíněná bakalářská práce totiž popisuje spíše povrchně. Pro mě budou tyto orgány přímo zdrojem informací k jednotlivým kauzám, a jak již bylo avizováno, chci jejich funkčnost lépe prověřit a zjistit, jestli to jsou opravdu natolik významné instituce, jak se může zdát. Nenašla jsem žádnou podobnou studii, která by se na podobný fakt zaměřovala.

---

¹⁰ ŠTĚRBOVÁ 2011, s. 3–4

2. Teoretická část

2.1 Etika a zpravodajství

2.1.1 Etika, morálka a dobro

Původ slova etika pochází z řeckého éthos, tedy obyčej, mrav či charakter. Bývá definováno jako nauka o morálce, mravnosti a pravidlech mravního chování.¹¹ Etika se zabývá tím, co je a co není správné ve všech oblastech života člověka; zkoumá mravní rozhodnutí lidí a způsoby, jakými se je snaží odůvodnit. Jedním z možných přístupů ke zkoumání etiky je etika normativní,¹² jejíž přístup je podstatný z hlediska mé práce.¹³

Pro správné pochopení významu slova etika je třeba vysvětlit, jak se liší od morálky. Thompson zmiňuje pojetí, které chápe mravnost jako něco, co člověk dělá, a etiku jako racionální odůvodnění tohoto jednání.¹⁴ Na stejném principu vysvětluje rozdíl i *Všeobecná encyklopedie*, která etiku nazývá teorií morálky a uvádí, že jejím úkolem je hledat společné a obecné základy, na nichž potom morálka stojí.¹⁵ Jedno od druhého proto nelze oddělit.

Morálka se zabývá pouze takovým jednáním, které vzniklo na základě nějaké volby a které je ospravedlnitelné, ocenitelné či potrestatelné. Jinak by bylo morálně bezvýznamné. Chová-li se někdo morálně, rozumíme tomu tak, že se přizpůsobil souboru etických norem, ať už se jedná o normy osobní, profesní či jiné.¹⁶

Každý člověk morálku má, ať už se jedná o sebecknějšího člověka, či těžkého zločince. Porozumět moralitě je však složité, neboť neexistuje žádný obecně závazný hodnotový systém. Naopak chybí shoda v tom, co je vlastně dobro.¹⁷ Pro Kanta například absolutní dobro znamenalo dobrou vůli, v platonismu bylo vnímáno jako nejvyšší idea, ve které lze teprve uvidět svět, jaký je, a v křesťanství představuje dobro Bůh.¹⁸

Thomas Hobbes k existenci dobra řekl: *„Každý člověk nazývá dobrem to, co je mu příjemné a co mu přináší potěšení, zlem pak to, co mu přináší opak. V míře, v níž se jeden*

---

¹¹ Etika. In: *Encyklopedie praktické žurnalistiky* 1999, s. 66

¹² THOMPSON 2004, s. 11–12

¹³ Zabývá se tím, co je a není správné na základě norem, které mohou v žurnalistice představovat etické kodexy.

¹⁴ THOMPSON 2004, s. 42–43

¹⁵ Etika. In: *Všeobecná encyklopedie* 1999, s. 392

¹⁶ THOMPSON 2004, s. 42–43

¹⁷ ŠIMEK – ŠPALEK 2003, s. 102

¹⁸ Dobro. In: *Všeobecná encyklopedie* 1999, s. 262

člověk liší od druhého v přirozenosti, liší se od sebe i názor na to, co je dobré a zlé. Neexistuje něco takového jako... jednoduše dobré.“¹⁹

To by znamenalo, že si teorii etiky může každý vyložit dle toho, jak sám definuje dobro, či jiný pojem s ní související. Podle Thompsona proto v etice nemůžeme jednoduše definovat pojmy a pomocí dedukce si vysvětlovat etiku. To, jak je pojata, závisí na daném kontextu, ze kterého je význam jednotlivých slov možné pochopit. Bez kontextu zůstanou ze slov jen nedefinovatelné kategorie.²⁰

Etické zásady se mohou měnit, nicméně existence etiky jako takové je nutná. Na toto téma hovoří Jonas. „*Etika musí existovat, protože lidé jednají, a etika se týká řádu jednání a regulace moci jednat. Její existence je proto naléhavější, čím větší je moc jednajících, kterou musí regulovat.*“²¹ Nová pravidla etiky tedy vznikají, aby zabránila nedobrému jednání, které má člověk moc uskutečnit a které také už uskutečňuje.

2.1.2 Mediální etika

Zásady dobrého chování, kterými by se měli řídit lidé působící v mediální sféře, nazývá Denis McQuail mediální etikou.²² Ta se týká především způsobů získávání informací a také toho, jak s nimi bude následně naloženo, tedy co a jakým způsobem bude zveřejněno a jaké to bude mít důsledky pro všechny zúčastněné.²³

Tento soubor zásad může být jak psaný, tak nepsaný. Vychází z obecně uznávaných hodnotových kritérií. Etické standardy zásadně ovlivňují obsah žurnalistických výstupů, berou-li je sami žurnalisté vážně. Etiku pak můžeme považovat za jakýsi nástroj, který pomáhá u publika vzbuzovat důvěru.²⁴ Na tom, zda se etické normy utvoří dobrovolně a budou přijaty, závisí rovněž uznání žurnalistiky jako profese.²⁵

Postavení publika hraje v tomto směru rovněž důležitou roli. Publikum totiž pro svoji většinou anonymní povahu (až na případy zavolání do redakce, poslání dopisu apod.) může uvést žurnalisty ve vyšší pokušení nebrat to s morálkou tak vážně. Stejně jako uvádí Ruß-Mohl

---

¹⁹ HOBBS dle Dobro. In: *Velký slovník citátů a přísloví* 1996, s. 54

²⁰ THOMPSON 2004, s. 45

²¹ JONAS 1997, s. 50–51

²² Na začátek je nutné rozlišit etiku mediální od etiky žurnalistické. Žurnalistická etika je řadou autorů vnímána jako součást té mediální, a proto je jí podřazeným pojmem. Logicky se tedy mediální etika týká médií jako institucí, žurnalistická potom vyloženě profese žurnalistů, ať už jsou to redaktori v denících či moderátoři v televizních zprávách.

²³ MCQUAIL 2009, s. 571

²⁴ MCNAIR 2004, s. 68

²⁵ MCQUAIL 2009, s. 571

příklad toho, že existuje více lidí, kteří se dopouštějí daňových úniků a okrádají tedy sociální systém, než těch, kteří by vykradli své sousedy. Na druhou stranu, pokud by takto žurnalisté jednali, ztratila by jejich profese věrohodnost a stala se zbytečnou. Správně by proto měla zůstat loajální vůči čtenářům, posluchačům či divákům – vůči nikomu jinému. Ačkoli bližší vztah má pravděpodobně třeba ke svým informátorům, se kterými pravidelně přichází do styku.²⁶

Důvěra je však důležitá i mezi novináři samotnými. Podle Aidana Whita nyní nastává krize důvěry, protože žurnalisté nejsou solidární a vtahují se vzájemně do různých sporů. Právě v těchto případech ale význam etiky o to více stoupá.²⁷

Imrich Gazda a Vladimír Buzna přednesli názor, že etické kodexy potřebujeme stejně jako stát zákony,²⁸ neboť i přes existenci víry v lidské dobro si musíme uvědomit, že si každý z nás může zvolit i zlo. Ale ani zákon, ani kodex nejsou úplným řešením. Důležité je vytvářet vyspělé žurnalisty, pro které je etické chování přirozené.²⁹ Jako záchranná brzda nemůže podle Haslera etika úplně fungovat, neboť ovlivňuje jen ty, kteří se jí chtějí dát ovlivnit a kteří už i tak jednájí dobře. Na ostatní působí je negativně jako etika zákazů, jakási „moralizující teta“.³⁰

Na druhou stranu je nutné dodat, že soukromá morálka nemusí znamenat, že žurnalista nebude schopen správně a dle etických zásad vykonávat svou profesi. Hasler jako příklad uvádí kulturní redaktorku, která má pět milenců. Pokud se nestane, že by nabízela pouze recenze na díla svých milenců, pak nenastává žádný problém.³¹

Smysl existence profesních norem a účinné samoregulace spočívá v jejich využití u případů, kdy jsou právní normy nedostatečné, například v ochraně svobody tisku před zneužitím.³² Mediální organizace proto přijímají v praxi závazná pravidla, která jsou formulována často v podobě etických kodexů, kterými se budu zabývat v praktické části. Těmi se žurnalisté musí při vykonávání své profese řídit.³³ Zároveň jim ale také slouží jako opora v případě, že vyvstane nějaký problém,³⁴ objeví se různé stížnosti ohledně novinářské etiky atp.

---

²⁶ RUB-MOHL – BAKIČOVÁ 2005, s. 241

²⁷ ČERNÁK 2009, s. 135

²⁸ S tím rozdílem, že porušení zákona je trestně stíhatelné, samotné porušení etického kodexu v médiích může být řešeno pouze v rámci příslušného média.

²⁹ ČERNÁK 2009, s. 136

³⁰ HASLER 1997, s. 178

³¹ Tamtéž, s. 179

³² RUB-MOHL – BAKIČOVÁ 2005, s. 237

³³ Etika novinářská. In: *Slovník mediální komunikace* 2004, s. 55

³⁴ RUB-MOHL – BAKIČOVÁ 2005, s. 237

2.1.3 Zpravodajství v souvislosti s etikou

Zpravodajství se vyznačuje funkcí informační. Podává nám obraz aktuálního dění ve světě. Zpravodajská sdělení na nás však mají mnohem větší vliv, než jen takový, že se díky němu dozvídáme o událostech, které se dějí v naší společnosti.

Podle Trampoty je zpravodajství specifickým mediálním žánrem, který sice poskytuje informace, ale kromě pouhých faktů šíří rovněž hodnoty a normy dané společností.³⁵ Z toho důvodu by mělo být dbáno, aby se normativní chování médií vyvíjelo pro blaho společnosti, nejen samotných médií.

Zpravodajství lze ale pochopit i jinak než jako vědomou činnost žurnalistů, při které vznikají viditelné a slyšitelné výstupy. Může značit rovněž celý úsek v tištěných nebo audiovizuálních médiích, který se zaměřuje na informování.³⁶ Jedno s druhým však souvisí. Právě etika v rámci těchto zpravodajských úseků na veřejnoprávních a komerčních televizích se objeví v rozebíraných kauzách v praktické části.

Televizní zpravodajství je divákům podáváno jako pravdivé, což je podstatné v souvislosti s etikou. Ať už může být pojem pravdivosti a objektivnosti jakkoli diskutován. Podstatné je, že podaný obraz příjemce vnímá jako skutečnost, protože nemá možnost se o událostech dozvědět jinak než zprostředkovaně pomocí médií. Proto je velmi důležitá existence určitých pravidel, podle kterých budou žurnalisté jednat, aby (i nevědomky) nevnucovali publiku svůj názor. Barbora Osvaldová zmiňuje, že jednou z funkcí zpravodajství je právě poskytnout recipientům tolik informací, aby si sami mohli vytvořit na situaci svůj vlastní názor.³⁷

2.1.4 Specifika televizního zpravodajství

Televizní zpravodajství přináší informace divákům jak obrazově, tak i prostřednictvím zvuků. Existuje tedy mnohem více faktorů, které by (i neúmyslně) mohly ovlivňovat názor diváka, pokud budou použity ve zpravodajství nepatříčně. Na recipienta působí vizuálně nejen záběry ze studia či reportáže z místa události a jiná videa, ale také různé titulky, vložené texty nebo grafické prvky. Zvukově potom hraje roli mluvené slovo, skutečné zvuky doprovázející jednotlivé události či hudební podkres.

---

³⁵ TRAMPOTA 2006, s. 19

³⁶ OSVALDOVÁ 2011, s. 19

³⁷ Tamtéž

I Ruß-Mohl upozorňuje na specifikum televize, neboť právě to, že působí na dva naše smysly, sluch a zrak, může na příjemce působit silněji než pouhá informace zvuková. Proto by podle něj novináři měli obzvlášť věnovat pozornost doprovodnému textu, aby co nejlépe podpořil obraz. Nejčastější chybou se stává, že se text k obrazu nehodí. Divák je poté zmatený, informaci nerozumí a začínají vznikat různé asociace a spekulace.³⁸ Tomu by se měli žurnalisté vyvarovat.

Rovněž Lokšík uvádí, že právě vyváženost obrazu a slova významně ovlivňuje „srozumitelnost, kompaktnost a myšlenkový spád sdělení, i jeho správné a jednoznačné pochopení divákem, protože ve vazbě obrazu a slova dostává odpovědi na základní žurnalistické otázky.“³⁹ Srozumitelnost je i podle Roberta Záruby jedním z klíčových požadavků, spolu s ní ale také přehlednost a jednoznačnost. Srozumitelnost však nelze vnímat jako zjednodušování, stejně tak přehlednost neznámá zkreslování.⁴⁰

Pokud tedy mají být řádně ctěny zpravodajské hodnoty, musí být náležitě zvážena kombinace a poměr všech těchto prvků. Pro souvislost s etikou budou vynechány prvky ovlivňující pouze technickou stránku vysílání a budu se věnovat pouze těm, které by mohly mít nepatřičný vliv na vnímání diváka, případně by mohly divákem přímo manipulovat.

Již od počátků televize bylo jejím specifickým znakem, že převažovalo živé vysílání. Ačkoli tomu dnes již tak není, zpravodajské pořady jsou výjimkou. Jako jediné si zachovaly tento znak autentičnosti a stále vysílají po celou dobu živě.⁴¹ Blíží se ale doba, kdy se zpravodajství bude odehrávat v podstatě živě. Už nyní se vysílá o tom, co se právě děje, nikoli co se stalo, a stále vyvinutější technologie umožňují, že lze vysílat z jakéhokoli místa naší planety a téměř kdykoli.⁴²

Významnou roli hraje také základní stavební jednotka obrazu, kterou je záběr. Ten nese obsahový význam celého sdělení.⁴³ Záběr by měl být dostatečně dlouhý, aby měl divák čas pochopit všechny informace. Zvážit by se měla i volba detailů, neboť divákovi tak přímo ukazuje, na co by se měl soustředit.

Důležití jsou ovšem i sami moderátoři a reportéři, kteří jsou vnímáni jako autority a v očích diváků dávají věcem řád. Záruba k osobnosti reportéra poznamenal: „*Výběr tématu, schopnost popsat událost nebo společenský jev v úžasně krátkém čase, s respektem záběrů,*

---

³⁸ RUß-MOHL – BAKIČOVÁ 2005, s. 142–143

³⁹ LOKŠÍK 2011, s. 77

⁴⁰ ZÁRUBA 2010, s. 92

⁴¹ LOKŠÍK 2010, s. 81

⁴² Tamtéž 2010, s. 84

⁴³ LOKŠÍK 2011, s. 74

*srozumitelně, jednoznačně a přitom se schopností zaujmout pozornost. To je výzva pro vykonavatele této profese, která svou zdánlivou každodenností povrchní sběratele informací ubíjí.*⁴⁴ Naznačuje tak nelehkou úlohu žurnalistů působících v televizním zpravodajství.

Podstatnou je i neverbální komunikace, protože v televizním zpravodajství nemůže jít jen o dodržování klasických etických zásad jako pravdivost, objektivita atp. Stejně jako je zásadní výběr slov, pak i paralingvistických prvků. To, jak se moderátor tváří, jak se pohybuje, dívá se, s jakou intonací a dikcí sdělení pronáší, hraje zajisté roli v tom, jak publikum bude danou informací vnímat.

Co se týče verbálního projevu, měl by žurnalista mluvit srozumitelně a spisovně, ačkoli v oborovém zpravodajství je možný umírněný slang. V jeho vystupování se zde projevuje, jak je jazykově vybavený, dokáže obratně formulovat věty apod. Nikdy by se však neměl snažit ukázat své přednosti v seriózním zpravodajství na úkor srozumitelnosti a jednoznačnosti.⁴⁵

Dalším, někdy možná podceňovaným prvkem, je hudba. Pokud není součástí reality, která je snímána spolu se skutečností dané události, pak se ve zpravodajských příspěvcích nevyskytuje.⁴⁶ Její hlavní uplatnění je ale ve znělkách, předělech, upoutávkách, případně v podkresu, který odděluje bloky krátkých obrazových příspěvků. Lokšík ji považuje za důležitou, neboť má podle něj „*silnou apelovou a svolávací funkci.*“

Charakteristickým rysem se v době digitálního vysílání stal i ve vysílání zpravodajských stanic příklon k reportáži a přinášení tzv. zážitkového zpravodajství. A to i přes výhrady, že může docházet k významovým a hodnotovým posunům v informační kvalitě sdělovaných obsahů.⁴⁷

Reportéři v televizním zpravodajství se však potýkají s etikou i v momentech, které divák přímo nevidí. Na téma etika reportérů vyjádřil svůj názor Jiří X. Doležal, podle kterého etika novináře pracujícího v deníku, nemá nic společného s etikou reportéra. Jeho etika by se měla podobat té, která je spojena s běžným životem. Důležitým shledává, aby se reportér choval slušně, plnil své sliby, a pokud s aktérem nesouhlasí, pak by mu měl sdělit, že ve výstupu to tak bude podáno, aby zabránil možnému zklamání.⁴⁸

---

⁴⁴ ZÁRUBA 2010, s. 94

⁴⁵ Tamtéž, s. 92

⁴⁶ Hudební podkres se ve zpravodajských příspěvcích nevyskytuje dle odborné literatury, při sledování Televizních novin na TV Nova ho však lze slyšet velmi často, v České televizi je takovému provinění řešeno Etický panelem, viz případ použití skryté kamery, který rozebírám v praktické části.

⁴⁷ LOKŠÍK 2010, s. 81–82

⁴⁸ DOLEŽAL 2010, s. 46

Zvláštním fenoménem televizního zpravodajství je infotainment. Jedná se o zpravodajské informace, které jsou podávány zábavnou formou, ať už jde o výběr témat, kdy se zaměření orientuje na drby o celebritách, kriminální příběhy nebo hluboké lidské příběhy, nebo o způsob prezentace těchto zpráv, např. efektní grafika nebo samotný přístup reportérů a použití senzacechtivosti či satiry.⁴⁹

Vznik a využívání infotainmentu se váže především k rozvoji kabelové televize v USA, a to už v poslední třetině 20. století. Infotainment je spojován spíše s komerčními televizními stanicemi, u médií veřejné služby je pak podle Osvaldové infotainment hodnocen jako chyba.⁵⁰ Lokšík však upozorňuje, že některé z formálních postupů infotainmentu postupně začaly působit jako neutrální, a proto se uplatnily ve všech typech televizí a staly se běžnou součástí zpravodajských relací.⁵¹

Otázku, zda je možné zachovat eticky správný postup a zároveň vyhovět požadavku, kdy je cíl informovat upozaděn a nahrazen úkolem zaujmout a nenudit, si pokládá i Záruba. Podle něj je základním prvkem kvalitního zpravodajství dobrá reportáž - kvalitní znamená dle jeho slov respektovaná. Ačkoli se nyní ve vysílání objevují prvky dříve nepřijatelné, dnes je to vzhledem k povaze publika žádoucí. Televizní zpravodajství, které si stále zakládá na kvalitě, by proto mělo zdůrazňovat důležitá témata před zábavnými, ať už jejich samotným výběrem, řazením nebo stopáží. Zároveň má ale právo použít takové reportážní postupy, které diváka zaujmou.⁵²

2.2 Vývoj etických norem v médiích

2.2.1 Vývoj etiky ve světových médiích

Hlavčáková zmiňuje, že už samotné Desatero Božích přikázání či babylonský Chammurapiho nebo hinduistický Manův zákoník představovaly, co znamená konat dobro ve prospěch druhého člověka a na základě zkušeností tak zachycovaly morálku a zvykové právo, které kodifikovaly. Dále naráží na fakt, že některé z nich zní, jako by byly určeny právě novinářům. „*Byly to první kodexy [...] apelující na lidské ctnosti jako pravdomluvnost a čest (nelži, nekrad', křivě neobviňuj), statečnost a zodpovědnost (nekrivdi slabému, dodrž svého*

---

⁴⁹ Infotainment. In: *Encycopaedia Britannica* [online]. Dostupný z: <http://www.britannica.com/EBchecked/topic/1995164/infotainment>

⁵⁰ Infotainment. In: *Slovník mediální komunikace* 2004, s. 89

⁵¹ LOKŠÍK 2010, s. 83

⁵² ZÁRUBA 2010, s. 87–89

slova), na takt a empatii (nezraňuj ostatní) i na uctivost (cti rodiče, jiné lidi, pokud dítě udeří otce, uříznout mu ruku).“⁵³

Hlavčáková uvádí, že za nejstarší novinářský etický kodex je považován francouzský kodex novinářské etiky vydaný roku 1918, po něm následoval roku 1923 kodex švédský a americký. Apeloval především na novinářovu zodpovědnost za zveřejněné informace a zmiňoval jejich podřízenost veřejnému zájmu. Dále kladl důraz na svobodu slova a tisku a ochranu soukromí a dobrého jména osob, také už i na odpověď či opravu. Důležitost proto byla přikládána rovněž tomu, aby byl novinář nestranný a informace jím podané byly přesné, pravdivé a čestné.⁵⁴

Za zmínku stojí i *NUJ's* (National Union of Journalists) *code of conduct*, což jsou zásady chování, které stanovily hlavní principy britské a irské žurnalistiky.⁵⁵ Pravidla unie, která vznikla již roku 1907 a dnes patří k největším žurnalistickým organizacím světa,⁵⁶ byla přijata roku 1936.⁵⁷

Na mezinárodní scéně ovlivňují etické kodexy nejvýznamněji následující listiny:

- *Všeobecná deklarace lidských práv* (1948),⁵⁸
- *Mezinárodní pakt o občanských a politických právech* (1966),⁵⁹
- *Charta základních práv EU* (2000).⁶⁰

První mezinárodní etický kodex je však datován již do roku 1939, a to *Mezinárodní kodex novinářské cti*, který přijala Mezinárodní federace novinářů IFJ (International Federation of Journalists). Už tehdy se ohrazovala proti plagiátorství, ale přimlouvala se za výsadu redakčního tajemství. K úpravě kodexu došlo roku 1954 tzv. novou IFJ, která vydala Zásady chování novinářů. Zásady byly posléze roku 1986 upraveny účastníky světového kongresu federace v Dánsku. Pro všechny členy této organizace jsou tyto zásady závazné. Mezinárodní federace novinářů je dnes největší novinářskou organizací světa.

Roku 1952 vydala OSN Mezinárodní kodex novinářské etiky prostřednictvím Podkomise pro svobodu tisku a informací. Zaměřuje se na ochranu dobrého jména člověka, a tudíž odsuzuje znevažování, osočování, pomluvy a neopodstatněné obviňování.

---

⁵³ HLAVČÁKOVÁ 2011, s. 12–13

⁵⁴ Tamtéž, s. 16

⁵⁵ *NUJ code of conduct* [online]. Dostupné z: <https://www.nuj.org.uk/about/nuj-code/>

⁵⁶ *About* [online]. Dostupné z: <https://www.nuj.org.uk/about/>

⁵⁷ *NUJ code of conduct* [online]. Dostupné z: <https://www.nuj.org.uk/about/nuj-code/>

⁵⁸ Zprávy - *Lidská práva v malíčku*. Dostupné z: <http://www.osn.cz/zpravodajstvi/zpravy/zprava.php?id=544>

⁵⁹ *Mezinárodní pakt o občanských a politických právech* 1966

⁶⁰ *Charta základních práv EU* [online].

Dostupné z: <https://www.euroskop.cz/627/sekce/charta-zakladnich-prav-eu/>

K oddělení novinářských práv od povinností došlo až roku 1971, kdy Federace žurnalistů Evropského společenství přijala *Deklaraci povinností a práv žurnalistů*, ve kterých zmiňuje práva na svobodný přístup k informacím, na odmítnutí práce, která je v rozporu se svědomím novináře nebo právo na pracovní smlouvu, která zajistí nejen odpovídající plat, díky kterému bude novinář ekonomicky nezávislý, ale rovněž jeho morální bezpečnost.

Významným počinem, který nebyl výše jmenován, je dokument *Rezoluce č. 1003* o etice novinářství, které roku 1993 přijalo Parlamentní shromáždění Rady Evropy. Ta cílí na masová média, aby řešila konfliktní situace mírovými prostředky, čelila násilí, projevům nenávisti a s ohledem na ochranu dětí a mládeže nezveřejňovat slovní a obrazové výpovědi, které oslavují násilí, sex, konzum a používají vulgarismy.⁶¹

2.2.2 Zachycení etických norem v českých médiích

Velký vliv na vývoj etiky v České republice měl listopad 1989, neboť po sametové revoluci nedocházelo jen ke změnám zákonů jako takových, ale rovněž se měnily statusy médií a zdejší podmínky umožnily vznik prvních etických kodexů. Je nesporné, že po pádu komunismu měla média velký vliv na utváření veřejného mínění,⁶² neboť seznamovala společnost s demokratickými principy.

Zachytit etické normy bylo nutné, aby se média opět nedostala do moci politiky, protože v nich často docházelo k projevům propagandy.⁶³

I přes nutnost zachytit etické zásady v žurnalistice ale Moravec upozorňuje, že „jsou počátky transformace mediálního systému v České republice po listopadu 1989 charakteristické absencí hlubší diskuse o etických problémech novinářské práce.“ Podle jeho slov se v té době žurnalisté bránili jakémukoli omezování, neboť ho vnímali jako porušení svobody slova.⁶⁴

V 90. letech se objevil první kodex a změnil se i preference témat ve zpravodajství. Začalo se více směřovat k negativním tématům, pseudo-celebritám a bulvárnosti. Hlavčáková zmiňuje rovněž poučku anglo-americké žurnalistiky „*Bad news are good news*“.⁶⁵ Což opět souvisí s morálkou novináře, zda by se měl radovat ze špatných zpráv, neboť mu přináší pracovní příležitosti.

---

⁶¹ HLAVČÁKOVÁ 2011, s. 16–17

⁶² Chápejme zde veřejné mínění jako soubor názorů veřejnosti na určité téma.

⁶³ ŽANTOVSKÝ 2013, s. 27–28

⁶⁴ MORAVEC 2005, s. 53

⁶⁵ HLAVČÁKOVÁ 2011, s. 24

Pro česká média jsou ve vývoji etiky důležité tyto mezníky:

- **30. listopadu 1993** Rada ČT předkládá Poslanecké sněmovně ČR *Zprávu o stavu zpravodajských a publicistických pořadů ČT*.
  - Ve zprávě jsou zmiňovány nedostatky jako nesoulad textu a obrazu, opakované omyly v pojmenování reálií, odborné chyby nebo strukturální chyby v řazení zpráv atp.
  - Na druhou stranu jsou zde zmiňovány i klady jako zvýšení objektivity ve zpravodajských pořadech nebo snížení počtu skrytých komentářů.
  - **1993** je rokem, kdy se součástí pracovní smlouvy pracovníků zpravodajských a politicko-publicistických relací na ČT stal *Kodex televizního zpravodajce*, který byl inspirován dokumenty BBC a Rady Evropy.
  - **9. února 1994** vešel v platnost interní dokument o etice, který vycházel z *Rezoluce č. 1003* Rady Evropy.
  - **4. listopadu 1994** byl přidán dokument *Zobrazování násilí ve vysílání*.⁶⁶
- **27. září 1995** Rada ČT schvaluje *Statut ČT*, jehož součástí je *Kodex ČT*; následně vzniká i Etický panel, který slouží jako poradní orgán generálnímu řediteli ČT.
  - Roku **2001** je přijata zásadní novela zákona o ČT (č. 39/2001 Sb.), která ukládá povinnost Radě ČT předložit *Kodex ČT* ke schválení Poslanecké sněmovně ČR.
  - Roku 2003 nový *Kodex ČT* schválila PČR, což znamenalo vtažení politické reprezentace do formulování etických principů médií veřejnoprávní služby a *Kodex ČT* byl postaven na úroveň zákoníku práce.
- **18. června 1998** Syndikát novinářů ČR⁶⁷ přijímá *Etický kodex novináře*.
- **5. října 1998** Časopis Týden jako 1. tištěné médium zveřejňuje vlastní etický kodex.
  - Významné české deníky přijímají etické kodexy až po roce 2000:
    - leden 2002 – Hospodářské noviny,
    - březen 2002 – Mladá fronta DNES,
    - říjen 2004 – vydavatelství Vltava – Labe – Press (Deníky Bohemia a Deníky Moravia).

⁶⁶ PITTERMANN – SATURKOVÁ - ŠNÁBL 2002, s. 68–69

⁶⁷ O náplni činnosti Syndikátu novinářů ČR se zmiňuji v samostatné kapitole. V praktické části poté pracuji s výstupy tohoto orgánu, ze kterých vyplývá míra důležitosti jeho existence.

- Až roku **2005** se přidávají další velká soukromá média, mezi nimi 1. května i TV Nova se svým *Kodexem na ochranu dětí a mladistvých v televizním vysílání pořadů programu NOVA*.
- **10. června 2010** Asociace televizních organizací rozšiřuje svoji působnost do oblasti mediální etiky a přijímá *Etický kodex redaktorů zpravodajských, politicko-publicistických a ostatních publicistických pořadů*.

2.3. Etické zásady figurující ve zpravodajství

2.3.1 Normativní teorie

Etické kodexy spolu s legislativními úpravami regulace médií spadají pod normativní teorii.⁶⁸ Proto je důležité na úvod vysvětlit, k čemu tato teorie slouží.

Jako „normativní“ označujeme požadavky a nároky, které na média klademe. To, jakým způsobem posuzujeme chování médií, je již podmíněno dobou a společností, ve které se nacházíme. Představují však spíše principy, ke kterým se média snaží přibližovat, než klasické normy. Není tedy možné je vždy vynucovat a v případě nedodržování pak udělovat sankce.⁶⁹

Typ normativní teorie lze označit jako objektivní nebo vědecký, neboť se věnuje tomu, jak by média pracovat měla, ale nezabývá se popisem a vysvětlováním toho, jak doopravdy fungují, ani nepředpovídá důsledky jejich činnosti.⁷⁰

Normy se odlišují na základě historického, kulturního a politického vlivu konkrétní společnosti v konkrétní době.⁷¹ Zároveň však právě i ony samotné působí na okolní společenské prostředí.⁷² Požadavky na straně médií jsou spojovány především s jejich vlastní svobodou.⁷³

Tyto požadavky se dále uplatňují na různých úrovních mediálního systému. Mohou se ho týkat jako celku, například princip svobody projevu, nebo se vztahovat ke statusu média, jako je právě veřejnoprávnost, které se budu věnovat. Odlišné chování lze očekávat i podle typu média (tištěné, online) či mediálního obsahu (zpravodajství, publicistika).⁷⁴

---

⁶⁸ TRAMPOTA 2006, s. 13

⁶⁹ Tamtéž, s. 139–140

⁷⁰ MCQUAIL 2009, s. 573

⁷¹ TRAMPOTA 2006, s. 140

⁷² MCNAIR 2004, s. 10

⁷³ MCQUAIL 2009, s. 573

⁷⁴ TRAMPOTA 2006, s. 140

Jelikož je žurnalistika profese, musí se řídit podle vlastního etického kodexu, který zaručuje, že se všichni žurnalisté budou chovat stejně.⁷⁵ Tento kodex by měl dokládat jejich bezúhonnost, důvěryhodnost a také pravdivost informací, které zprostředkovávají.⁷⁶

2.3.2 Nejčastěji uváděné zásady v etických kodexech

Následující zásady jsou nejčastěji zmiňovány v etických kodexech českých médií i v odborné literatuře. Poskytnutí teoretického rámce je důležité, neboť v praktické části srovnám právě uplatňování těchto zásad v praxi na ČT a TV Nova. Na závěr teoretické části věnuji speciální samostatnou kapitolu objektivitě, protože je ze všech zásad mezi odborníky nejdiskutovanější a nejproblematictější.⁷⁷

2.3.2.1 Získávání informací, jejich řazení a nakládání s nimi

Etika novináře, možná spíše jeho morálka, se nemusí projevit až při zpracování, nýbrž už při výběru témat a následně získávání informací. Vzhledem k nadbytku událostí je žádoucí, aby byl výběr pečlivě proveden.

Témata tedy musí procházet kontrolou, tzv. **gatekeepingem**. Tento výraz značí úlohu počátečního výběru a pozdějšího redakčního zpracování zpráv ve zpravodajské organizaci. Média se musí rozhodovat, o kterých událostech budou informovat, přičemž se řídí zpravodajskou hodnotou a dalšími kritérii. Klíčové otázky se týkají uplatňování kritérií a systematické předpojatosti, která byla rozpoznána při vykonávání této úlohy.⁷⁸

Kromě předpojatosti může být problémem i **střet zájmů**. Ten nastává v případě, že dochází ke střetu pracovních povinností novináře s jeho dalšími aktivitami. Může jít o jeho politickou kariéru, kdy například jako komunální politik je šéfredaktorem místních novin, či referování o firmě, jejíž akcie sám vlastní.⁷⁹

Jakmile je rozhodnuto o tématu, žurnalista musí získat potřebné informace. S tím, jak se získávají informace a jestli je možné s nimi nadále nakládat, souvisí i to, zda zdroj mluví „do záznamu“ nebo „mimo záznam“.⁸⁰ Tyto pojmy jsou zmíněny například mezi zásadami

---

⁷⁵ Etický kodex ale nikdy nemůže zaručit, že se dle něj žurnalisté budou chovat. Viz výše v kapitole o mediální etice.

⁷⁶ MCNAIR 2004, s. 67

⁷⁷ Srovnej MCQUAIL 2009, s. 186 a MORAVEC 2005, s. 51

⁷⁸ MCQUAIL 2009, s. 568

⁷⁹ MORAVEC 2005, s. 51–52

⁸⁰ Způsob získání informací souvisí často i s pojmem „veřejný zájem“. V takovém případě existují výjimky, kdy je možné zachovat se proti obecně platným zásadám bez porušení etického kodexu. Viz podkapitoly o veřejném zájmu v teoretické i praktické části.

pracovníků americké tiskové agentury Associated Press. Pokud jsou informace získané „**on the record**“, pak zdroj mluví veřejně. Je proto možné použít jeho jméno a uvést informace bez námitek. Pokud však zdroj mluví „**off the record**“, mluví mimo záznam a informace nelze použít ke zveřejnění. Dále se v zásadách agentury vyskytuje i pojem „**background**“, kdy informace mohou být publikovány jen za určitých podmínek, které byly se zdrojem vyjednány. Často si totiž zdroj nepřeje uvedení jména, ale svolí k uvedení jeho funkce. Dále existuje rovněž „**deep background**“, kdy je možné informace použít, ale pouze bez jmenování, neboť zdroj nechce být identifikován.⁸¹

Média mohou, ať už záměrně, či nezáměrně, ovlivnit také význam zpravodajských událostí tím, jak určí **pořadí, ve kterém budou zprávy odvysílány**. McQuail zmiňuje předpoklad, že čím více času věnuje médium jedné události, tím větší váhu mu diváci budou přikládat. Ačkoli takto neovlivňují názor publika, ovlivňují to, o čem lidé budou přemýšlet.⁸²

Při zpracování informací by se žurnalista dodržující etické zásady měl vyhnout **pobírání úplatků**. Mohou mu být nabízeny finanční odměny nebo jiné dárky (např. vstupenky na koncert) výměnou za příznivé zpravodajství.⁸³ Přijmout je nesmí.

Stejně tak je podle Moravce nutné vyhnout se záměrnému **klamání**, ke kterému se rovněž někteří novináři uchylují. Jedná se o takový postup, kterým může žurnalista obelstít diváky, ale také již informační zdroje nebo lidi, kteří se stanou předmětem zpravodajství, např. pokud se při zjišťování informací vydává za někoho jiného.⁸⁴

2.3.2.2 Odpovědnost

Média by měla být odpovědná za kvalitu, prostředky a důsledky svých publikací všem, kteří mohou být jejich působením ovlivněni. Odpovědnost médií se může dostat do střetu s představou o společenské odpovědnosti, kdy se má za to, že mezi odesílateli a příjemci mediálních obsahů existuje vzájemný vztah. Souvisí rovněž s dojmem, že média existují ve veřejném zájmu.⁸⁵ Co je veřejný zájem zmiňuji na konci podkapitoly.

O odpovědnosti Anzenbacher říká, že pokud někoho považujeme za odpovědného za jeho jednání, pak od něj očekáváme, že umí zdůvodnit, proč se v určité situaci zachoval právě

---

⁸¹ AP News Values & Principles [online]. Dostupné z: <http://ap.org/company/news-values>

⁸² MCQUAIL 2009, s. 572

⁸³ MORAVEC 2005, s. 52

⁸⁴ Z praktického výstupu níže o kauze Morava však vyplývá, že ve veřejném zájmu se novinář bez postihu může uchýlit ke klamání, resp. vydávání se za někoho jiného.

⁸⁵ MCQUAIL 2009, s. 575

tak, jak se zachoval, a nikoli jiným způsobem. Schvalujeme totiž činy, u kterých jsme schopni je rozumově ospravedlnit.⁸⁶

Generální tajemník Mezinárodní federace novinářů IFJ Aidan White na toto téma poznamenal, že žurnalistika v dnešní době prochází historickou změnou, neboť žurnalistou se důsledkem „blogománie“ stal „každý“. Zásadní je nyní proto rozlišovat mezi svobodou projevu a tisku. Svoboda projevu platí pro všechny stejně, ale svoboda tisku je ohraničená odpovědností, což utváří etický rámec žurnalistiky. Žurnalistika si tak žádá silné a odhodlané jedince, kteří jsou schopni najít v sobě dost sil, aby se dokázali omluvit za své chyby, aby respektovali etické orgány a všechna jejich rozhodnutí.⁸⁷

2.3.2.3 Informační zdroje a autorství

Aby se žurnalistika dala považovat za věrohodnou, je nutné ověřit pravdivost faktů u svědků, kteří nepatří do žurnalistické společnosti. Takovými svědky bývají politici, akademici či jiné informační zdroje, které publikum vnímá jako autority. Text tak dostane svůj odborný status. McNair uvádí, že se tímto způsobem podporuje soutěživost mezi společenskými subjekty o to, kdo bude v médiích vystupovat. To, jak jsou informační zdroje silné a vlivné, lze odvodit z jejich schopnosti do zprávy přinést přesnou reprezentaci jejich vlastních názorů.⁸⁸

Oblíbenými zdroji se stávají lidé z elitních skupin společnosti. Také časový tlak a pohodlnost žurnalistů může vést k tomu, že použijí jako zdroj někoho, ke komu mají snazší přístup, než někoho, kdo by řekl opravdu relevantní informaci.⁸⁹

S tím souvisí i ochrana soukromí. Jev, kdy je porušeno soukromí jednotlivců či skupin. Může jít např. o oběti trestných činů nebo slavné osobnosti. Jako narušení soukromí je možné chápat i nedodržení principu presumpce nevinny.⁹⁰ V tomto případě jsou dotčené osoby v České republice chráněny tiskovým zákonem.

Vydavatel či provozovatel rozhlasového nebo televizního vysílání, musí ctít „právo na odpověď“ a „dodatečné sdělení“, jinak by ho stihl soud. Odpověď může být využita, pokud se původní skutkové sdělení dotklo cti, důstojnosti, soukromí nebo dobré pověsti dané osoby. Odpověď musí obsahovat pouze skutkové tvrzení v odpovídajícím rozsahu a musí z ní být patrné, kdo ji činí. Dodatečné sdělení podporuje již zmíněné právo na presumpci nevinny. Pokud

---

⁸⁶ ANZENBACHER 1994, s. 15

⁸⁷ ČERNÁK 2009, s. 135

⁸⁸ MCNAIR 2004, s. 13–14

⁸⁹ Tamtéž, s. 78

⁹⁰ MORAVEC 2005, s. 51

bylo v médiu uveřejněno sdělení o trestním řízení nebo řízení ve věcech přestupků vedené vůči fyzické osobě, či ve věcech správních deliktů vedené proti fyzické i právnické osobě, může dotčená osoba požadovat, aby byly uveřejněny informace o konečném výsledku řízení, pokud již byl vydán pravomocný rozsudek.⁹¹

Co se týče autorství, je rovněž problematické. Existuje proto, aby chránilo duševní vlastnictví a nikdo nevydával své dílo za cizí a případně za něj i nepobíral odměny. Moravec však upozorňuje na fakt, že hranice mezi opisováním a rešeršní prací je tenká. V médiích za plagiát považujeme, pokud si někdo přivlastní už i část cizího textu, dále také přebrání zpravodajského námětu bez uvedení média, které se mu věnovalo jako první.⁹²

Zajímavý je proto rovněž odkaz na samotné médium jako na zdroj. Používají se různé formule: „Televizi XY se podařilo zjistit...“, „Jak jsme vás již informovali...“ Je ale téměř nemožné si vzpomenout, kdo byl opravdovým zdrojem informace v původní zprávě. Takové odkazy slouží spíše k posílení důvěrného vztahu mezi divákem a televizí.⁹³

2.3.2.4 Svoboda projevu a právo veřejnosti na informace

Svoboda projevu a slova znamená, že se lidé mohou vyjadřovat jakkoli bez omezení. Svoboda médií znamená, že existuje právo neomezeně šířit libovolný obsah pomocí hromadně sdělovacích prostředků.

Svoboda projevu patří mezi lidská práva, která by měla být uznána mezinárodně, nikoli v rámci jedné jediné společnosti. V užším slova smyslu pod tímto pojmem rozumíme právo veřejnosti mít přístup k informacím veřejného zájmu, které jsou přístupné na různých úřadech nebo jiných oficiálních organizacích.⁹⁴

Informace však nejsou poskytnuty ve všech případech. Výjimkou jsou například utajované skutečnosti vymezené zákonem nebo obchodní tajemství. Povinnost podávat informace, která je součástí tiskových zákonů, je ale spíše symbolická, neboť redakce pracují pod velkým časovým tlakem a úřady pomalu. Tiskoví mluvčí navíc umí třídít informace potřebným způsobem a nenechají se zastrašovat tiskovým zákonem.⁹⁵

Se svobodou projevu souvisí i další lidské právo, a to svoboda tisku, která je považovaná za podstatnou složku demokratického státu. Díky ní jsou všichni občané oprávněni publikovat

---

⁹¹ RUB-MOHL – BAKIČOVÁ 2005, s. 226

⁹² MORAVEC 2005, s. 52–53

⁹³ VÁGNER 1997, s. 46

⁹⁴ MCQUAIL 2009, s. 581

⁹⁵ RUB-MOHL - BAKIČOVÁ 2005, s. 233

bez předběžné cenzury a bez svolení úřadů. Důležitý je fakt, že jim nehrozí žádný postih a mohou tak tedy činit beze strachu. Toto právo však nesmí překročit meze zákona a narušovat práva jiná.⁹⁶

Omezení svobody slova a tisku je tedy v podstatě možné. Jde ale pouze o případy, kdy její bezmezná provádění je v rozporu s jinými základními právy člověka, jako je lidská důstojnost.⁹⁷ Další výjimkou je, pokud ohrožuje bezpečnost společnosti. Tisknout a vysílat se v podstatě může cokoli, co nepřekračuje hranice, které chrání mládež, osobnostní čest nebo státní tajemství.⁹⁸

Cenzura je v každém případě vnímána jako nepřipustná, McQuail ji definuje následovně:

„Kontrola veřejných úřadů nad jakoukoli formou uveřejňování nebo vysílání, obvykle vykonávaná prostřednictvím prověřování veškerých materiálů ještě před uveřejněním. Ústavní záruky svobody tisku obvykle stavějí předběžnou nebo preventivní cenzuru mimo zákon, přestože mohou nastat zákonné důvody pro potlačení publikace, nebo dokonce její následné potrestání. Výraz cenzura se také nepřesně používá pro okolnosti bránící svobodnému vyjádření, například při odvolání na „soukromou cenzuru“ redaktorů a vlastníků médií.“⁹⁹

2.3.2.5 Pravdivost

McNair uvádí: „Žurnalistika je jakýkoli vytvořený text v písemné, zvukové nebo vizuální podobě, který je publiku předkládán jako pravdivé oznámení nebo záznam jisté, až dosud neznámé (nové) skutečnosti existující v současném společenském světě.“¹⁰⁰ Podle něj je žurnalistika „autorizovaný vypravěč pravdy“ či „oprávněný šířitel faktu“.¹⁰¹

Podstata pravdy je ovšem dnes těžko popsitelná. V žurnalistice jde proto především o snahu přiblížit se pravdě co nejbližším způsobem, abychom důvěřovali, že je poctivá.¹⁰² Důvěra publika je pro žurnalistiku podstatná, neboť bez ní by byla bezcenná.¹⁰³

---

⁹⁶ MCQUAIL 2009, s. 581

⁹⁷ Viz kauza Kuřim v praktické části

⁹⁸ RUB-MOHL - BAKIČOVÁ 2005, s. 224

⁹⁹ MCQUAIL 2009, s. 562

¹⁰⁰ MCNAIR 2004, s. 11

¹⁰¹ Tamtéž, s. 68

¹⁰² MCNAIR 2004, s. 12

¹⁰³ Tamtéž, s. 68

Profesor Tadeusz Zasepa na mezinárodní konferenci řekl, že by všichni novináři měli mít na paměti, že je jejich povinností pravdu nejen respektovat, ale i bránit, dále by měli stát za svými zdroji, neboť si jejich věrohodností musí být jisti.¹⁰⁴

Pravdivost zahrnuje i další měřítko faktičnosti jako úplnost zprávy, přesnost a úsilí nemást či nezatajovat fakta.¹⁰⁵

Obzvláště v televizním zpravodajství může být nebezpečný vliv střihu, na který upozorňuje Vágner. *„Bezpočet brutálních ustrížených vět, záběry, které ponechávají promlouvajícím sotva deset slov, úryvky, které vypadají spíše na anketu než na názor, přilepené násilím k rozhodnému tvrzení reportéra – to vše mění skutečnost na jakousi ‚pulp reality‘, zaměřenou jen sama na sebe.“*¹⁰⁶

Dále naráží na riziko zkreslení tím, že u veřejné osoby nebude uvedeno jméno kvůli předpokladu, že ji všichni znají. Problémem také může být to, že téměř nikdy neslyšíme, na jakou otázku tato osoba vlastně odpovídá. Běžnou součástí zpravodajského vysílání je i použití ilustračních záběrů. Vždy se tak divák ocitá v jiném čase, prostoru a ději. Média také často využívají svého vlivu. Jakmile například demonstranti vidí kamery, rozvinou transparenty a začnou něco pokřikovat, ačkoli předtím seděli klidně. Hrozí navíc nebezpečí, že stále se zvětšující obrazové archivy z minulosti budou upřednostňovány. Zvonění zvonů nebo třeba potlesk publika dnes již není záznamem skutečnosti, ale pečlivě připraveným a upraveným zvukem.¹⁰⁷

2.3.2.6 Veřejný zájem

McQuail popisuje veřejný zájem jako možnost legitimně vyjádřit očekávání a požadavky týkající se médií, pokud je to v zájmu blaha společnosti, ačkoli tak může být omezena struktura nebo činnost samotných médií. Co si ale pod pojmem „veřejný zájem“ představit, není jednotné. Veřejný zájem je předkládán prostřednictvím veřejného mínění, názory politiků, kritiků, ale i množstvím zájmových skupiny, na které má vliv veřejná komunikace.¹⁰⁸

Veřejný zájem je proto nutné si definovat. Jedná se o činnost, která společnosti prospívá jako celku. V mediální praxi se týká převážně případů, kde se prosazuje, ačkoli se dostává

---

¹⁰⁴ ČERNÁK 2009, s. 138

¹⁰⁵ JÍLEK 2009, s. 58–59

¹⁰⁶ VÁGNER 1997, s. 50

¹⁰⁷ Tamtéž, s. 51

¹⁰⁸ MCQUAIL 2009, s. 584

do rozporu se soukromými zájmy. Pojem se používá na místě, kde mediální služby mají význam pro společnost jako celek a poskytované informace jsou nutné pro orientaci, např. v politickém rozhodování.¹⁰⁹

Co ale má pro společnost význam, ovlivňuje právě žurnalistika samotná, a to díky schopnosti zviditelňovat věci pro veřejnost. Takové problémy jsou potom vnímány jako důležité a stávají se součástí veřejné diskuze.¹¹⁰

Jak jsem již uvedla, v etických kodexech se stávají výjimkou situace, které jsou ve „veřejném zájmu“, konkrétní příklady jsou uvedeny v praktické části.

2.3.2.7 Objektivita

Objektivitu McNair definuje jako „*pojem využívaný pro legitimizaci žurnalistických textů při současném vědomí mnohorozměrné a těžko postižitelné podstaty pravdy.*“¹¹¹

Pojem pravdivosti jsem rozebírala již výše, objektivita, ke které se váže, se velmi často vyskytuje v etických kodexech. Zda lze skutečné objektivitu dosáhnout, tím se kodexy ale nezabývají. Obcházejí to takovým způsobem, že zmiňují pouze snahu o objektivitu. Řada autorů spekuluje, zda objektivitu lze nebo nelze dosáhnout, nikdo si však netroufá říct pouhé „lze“.

Podle Tuchmanové je pro žurnalisty objektivita jako stojící ochranná zeď mezi jimi a jejich kritiky. Při kontroverzní prezentaci faktů by mu měla umožnit se o ni opřít.¹¹²

Dále zmiňuje pět základních metod - strategií, které může novinář využít, aby neporušil požadavek objektivitu:

- prezentovat protichůdné názory, které se týkají pravdivého tvrzení,
- prezentovat doplňující svědectví, která podporují skutečnost,
- použít uvozovky pro označení výpovědi k označení, že reportér nevypovídá ono pravdivé tvrzení,
- prezentovat nejzávažnější skutečnosti jako první,
- pečlivě separovat fakta od názorů použitím příslušného označení.¹¹³

---

¹⁰⁹ Zájem veřejný. In: *Slovník mediální komunikace 2004*, s. 318

¹¹⁰ MCNAIR 2004, s. 54

¹¹¹ MCNAIR 2004, s. 12

¹¹² TUCHMAN 1977, s. 660

¹¹³ Tamtéž, s. 676

Viktor Jílek objektivitu považuje za hlavní pojem, co se týče kvality informací. Hodnocení médií by se mělo dle tohoto standardu odvíjet. Objektivita se týká už způsobu, jak vybrat a získat informace, jak s nimi naložit nejen po stránce obsahové, ale rovněž jazykové.¹¹⁴

Jak již bylo řečeno, objektivita bývá ve vztahu ke zpravodajství teoreticky zpochybňována. Jedná se o souhrn kvalit, díky kterým se zpravodajství jeví důvěryhodné a spolehlivé. Jedná se o věcnou přesnost, nepředpojatost, oddělování faktů od komentářů, uvádění zdrojů, ale i prezentování faktu, že pravé objektivitu nelze nikdy dosáhnout.¹¹⁵

Nelze, neboť neexistuje osoba, která by neměla žádné předsudky. Ať už se může jakkoli snažit objektivitu dosáhnout, protože už samo vnímání objektivnosti se může pro různé jedince lišit.¹¹⁶

Pokud má příjemce považovat sdělení za věrohodné, musí být prohlášení především postaveno na skutečnostech, které jsou na žurnalistovi prokazatelně nezávislé. Ačkoli tedy budou informace interpretovány, nesmí být nikdy smyšlené.¹¹⁷

McQuail upozorňuje, že někteří kritikové pokládají objektivitu za ideologii. „*Požadavky na ideologii umožňují zdrojům manipulovat se zprávami a slouží jen k zastírání předpojatosti, ať už je úmyslná, či neúmyslná.*“¹¹⁸ K podobnému názoru se přiklání i McNair, když tvrdí, že ve své podstatě je celá žurnalistika ideologickou záležitostí. Ačkoli funguje jako nástroj komunikace, kterým se přenášejí k publiku fakta, dostávají se k němu rovněž postoje, předpoklady a hodnoty autorů. I přes to se jedná ale o způsob, jakým fakta dostávají smysl a jak jim lze rozumět.¹¹⁹

Samotné pojetí skutečnosti se může podle různých úhlů pohledu odlišovat. Všechny naše výpovědi totiž patří do určitého kontextu světa, ale každý popis světa je právě jeho hodnocením. Fakta, ze kterých se náš svět skládá, jsou vybírány dle našich znalostí a zkušeností. Proto je nevyhnutelné, aby panovala určitá dohoda, jak budeme některé kategorie chápat.¹²⁰

Další důležitou otázkou je role žurnalistů v kritických situacích, kdy je pro ně téměř nemožné zůstat objektivními, věnovat se práci a rozhodnout se, co je etické, a co ne. O tom hovoří i Moravec, když tvrdí, že v takových situacích se novinář stane spíše přímým aktérem

---

¹¹⁴ JÍLEK 2009, s. 58

¹¹⁵ MCQUAIL 2009, s. 574

¹¹⁶ OSVALDOVÁ 2011, s. 12

¹¹⁷ MCNAIR 2004, s. 71

¹¹⁸ MCQUAIL 2009, s. 574

¹¹⁹ MCNAIR 2004, s. 13–14

¹²⁰ OSVALDOVÁ 2011, s. 11

zprávy než objektivním pozorovatelem. Jako příklad si pokládá otázku: „*Má novinář natáčet televizní reportáž nebo zabránit pokusu o sebevraždu?*“¹²¹ Může jít ale třeba i o závažnou dopravní nehodu, pokus o vraždu či válečný konflikt.

O těžkém postavení hovořila i Petra Procházková, zahraniční zpravodajka Lidových novin, na přednášce při Sommekolleg 2014 v Poděbradech, když popisovala situaci na Ukrajině, kde byl v tu chvíli potřeba každý člověk, který by pomohl s raněnými, ovšem její povinností bylo v tu chvíli zajistit potřebný materiál, fotografie a informace o aktuálním dění.

Lépe se proto charakterizuje neobjektivnost, kterou je chápáno záměrné zkreslení reality, referování jen určitých informací, zdůrazňování jednoho typu informací na úkor druhých, manipulací s pojmy apod.¹²²

Na druhou stranu je nutné dodat, že požadavek na žurnalistickou objektivitu neznamena, že by se od novinářů očekávalo, aby neměli vlastní názory. Publikum naopak jejich názory znát chce, ale ve formě komentářů nebo jiných textů, ze kterých je patrné, že obsahují názory. Stěžejní proto je jasně vyznačit fakta a názory, informace a komentáře nebo zprávu a analýzu.¹²³

2.3.2.7.1 Nestrannost

Máme-li dvě strany sporu, pak dáme slovo oběma. V tom spočívá nestrannost. Pravda může být někde mezi oběma výroky, divák si obrázek musí udělat sám. Objektivita se sestává z faktičnosti a nestrannosti. Faktičnost jsme rozebrali již u principu pravdivosti, věnovat se tedy budu nyní pouze nestrannosti, se kterou souvisí vyváženost.

Nestrannosti podle Jílka dosáhneme právě dodržováním neutrálního postoje, což znamená kombinaci vyváženosti protichůdných výkladů, pohledů či verzí a neutrality při jejich prezentaci.¹²⁴

Především rozhlasová a televizní žurnalistika si po druhé světové válce upravila objektivitu v princip nestrannosti. Ve Spojených státech amerických je to nejvíce znatelné. Televizní a rozhlasoví reportéři se důsledně zdržují komentářů a prostor pro vyjádření poskytují odborníkům nebo svědkům události. Ve Velké Británii je tzv. princip náležité nestrannosti zákonným požadavkem BBC. Náležitá nestrannost znamená, že stupeň nestrannosti je

---

¹²¹ MORAVEC 2005, s. 52

¹²² OSVALDOVÁ 2011, s. 13

¹²³ MCNAIR 2004, s. 71

¹²⁴ JÍLEK 2009, s. 59

přiměřený danému problému.¹²⁵ Pokud tedy reportér referuje o sporu mezi ilegální a legální stranou, může se přiklonit na stranu zákona.

Osvaldová tvrdí, že nemůže existovat zcela nestranný systém zpravodajského výběru a referování. Člověk je vždy nějakým způsobem zaujatý, a proto nelze dosáhnout úplné neutrálnosti, i přes veškerou snahu, kterou autor vynaloží.¹²⁶

2.3.2.7.2 Vyváženost

Jelikož řada teoretiků tvrdí, že objektivitu dosáhnout nelze, upínají se více na vyváženost. Té lze dosáhnout, pokud budeme informovat přesně, jasně a úplně. Je třeba zachovat si od události odstup, uveřejňovat pluralitu názorů, vyloučit různé skryté motivy, nestranit inzerentům atp. V určitých chvílích se vyváženost potlačuje, aby nedošlo k ohrožení společnosti. Může se tak dít třeba při válečných konfliktech.¹²⁷

Slovník mediální komunikace vyváženost definuje jako „profesní normu žurnalistické práce a normativní požadavek společnosti vztahující se k obsahům zpravodajského žánru. Vychází z představy fungování masových médií (...) jako subjektu jednajícího ve veřejném zájmu.“¹²⁸

Jedná se o ideál umožňující stejný přístup do výpovědí o událostech všem stranám, všem názorům a úhlům pohledu, které jsou v rámci události relevantní. Může být vnímána jako interní, což znamená vyváženost v rámci jedné zprávy, nebo externí, která znamená vyváženost celého programu. Zpravodajství jednotlivých médií by mělo splňovat toto kritérium jako celek.

Výjimku tvoří tzv. human interest stories (lidsky jímavé příběhy), investigativní zprávy nebo angažované zpravodajství stranicí někomu v rámci veřejného zájmu (např. ochrana menšin).¹²⁹

S vyvážeností souvisí i Haslerova etika otevřenosti. Tento princip totiž staví na tom, že hlas dostanou všichni, i ti „slabí“, dokonce i zvířata. Pokud hlas nemají, tak jsme podle jeho názoru povinni jim ho dát.¹³⁰

---

¹²⁵ MCNAIR 2004, s. 72–73

¹²⁶ OSVALDOVÁ 2011, s. 12

¹²⁷ OSVALDOVÁ 2011, s. 12

¹²⁸ Vyváženost zpravodajství. In: *Slovník mediální komunikace* 2004, s. 314

¹²⁹ Tamtéž, s. 314–315

¹³⁰ HASLER 1997, s. 180

2.4 Funkce regulačních orgánů

Na začátek bych uvedla tři Haslerovy otázky: Co chceme? Co smíme? Co máme? Odpovědi jsou následující: Trh řídí to, co chceme, zákon to, co smíme, a etika to, co máme. Tyto odpovědi si však protirečí, protože člověk nesmí dělat všechno, co chce, a trh mnohdy prahne po tom, co mediální právo zakazuje. Ve chvíli, kdy právo nějakou činnost povoluje, vstupuje etika, která říká, že ovšem člověk nemůže dělat všechno to, co smí. Rozdíl je v tom, že trh a zákon mohou udělovat sankce. Kdo ignoruje trh, ten zkrachuje, a kdo poruší zákon, bude souzen a dostane se mu trestu. Problém je v tom, jaký trest přijde, když je porušena etika?¹³¹

V českém právu není legální definice novináře a zároveň nejsou etická pravidla obecně závazná. Nelze je proto na rozdíl od právních norem vymáhat. Porušení pravidel tak postihují kárné orgány, nikoli státní. Nyní proto uvedu funkce regulačních orgánů, jejichž stanoviska jsou pro mne směrodatná při komparaci konkrétních kauz v praktické části.

2.4.1 Rada pro rozhlasové a televizní vysílání

Rada pro rozhlasové a televizní vysílání (dále jen RRTV) je ústředním orgánem státní správy v oblasti rozhlasového a televizního vysílání, který se řídí zákonem č. 132/2010 Sb.. Tento zákon se zaměřuje například na ochranu dětí a mládeže, dohled na objektivitu a vyváženost ve vysílání, ale také na reklamu.

Úkolem rady je mimo jiné dohlížet na zachovávání a rozvoj plurality programové nabídky a informací a bát na obsahovou nezávislost vysílání. Dle zákona také dohlíží na dodržování právních předpisů a uděluje, případně odebírání, licence.

Na rozdíl od Rady pro Českou televizi, která není správním orgánem, nedohlíží na televize nad rámec svých povinností stanovených zákonem a nemá pravomoc zasahovat do dramaturgického plánu. Zakročit může pouze při porušení zákona, nikoli vnitřního kodexu provozovatele.¹³²

Rada se skládá z dvanácti členů. Předsedou je k 24. únoru Ivan Krejčí. Zasedání se koná jednou za dva týdny a je z něj pořízen na oficiálních stránkách veřejně dostupný zápis a posléze i tisková zpráva.¹³³

---

¹³¹ HASLER 1997, s. 177

¹³² *Poslání Rady* [online]. Dostupné z: <http://www.rrtv.cz/cz/static/o-rade/poslani-rady/index.htm>

¹³³ *Členové Rady pro rozhlasové a televizní vysílání* [online]. Dostupné z: <http://www.rrtv.cz/cz/static/o-rade/slozeni-rady/index.htm>

2.4.2 Rada České televize

Rada ČT je podle zákona o České televizi (č. 483/1991 Sb.) orgánem, kterým je uplatňováno právo veřejnosti na kontrolu činnosti ČT. Ze své činnosti je rada odpovědná Poslanecké sněmovně Parlamentu České republiky.

Rada ČT má pravomoc jmenovat a odvolávat generálního ředitele, případně na jeho návrh ředitele televizních studií ČT. Rozhoduje i o schválení návrhů generálního ředitele na zřizování nebo zrušení televizních studií a rozhoduje o stížnostech, které jsou na jeho osobu mířeny.¹³⁴

Dále schvaluje rozpočet ČT a kontroluje jeho plnění. Schvaluje též *Status ČT* a předkládá Poslanecké sněmovně ke schválení *Kodex ČT*. Posléze dohlíží na plnění zásad, které z kodexu vyplývají. Důležitou funkcí je rovněž dohlížení na plnění úkolů veřejné služby v oblasti televizního vysílání. Ačkoli dohlíží na plány programového, technického a ekonomického rozvoje a určuje mzdu generálního ředitele, nesmí přímo zasahovat do výroby a vysílání televizních pořadů

Jednání rady je veřejné a je z něj veden zápis dostupný na oficiálních stránkách ČT. Rovněž lze sledovat online přenos jednání. Rada se schází dvakrát do měsíce.

Radu ČT tvoří patnáct členů, ti jsou voleni a případně odvoláváni Poslaneckou sněmovnou. Svého předsedu, kterým je k 25. únoru 2015 Jaroslav Dědič, si volí sami členové. Funkční období člena trvá šest let, každé dva roky je však obnovena třetina členů. Tato funkce je veřejná, proto za její vykonávání přísluší odměna, jejíž výši stanovuje Poslanecká sněmovna. Vykonávání funkce je neslučitelné s funkcí prezidenta republiky, poslance nebo senátora, jakoukoliv funkcí ve veřejné správě atp.

Poradním orgánem Rady ČT je pětičlenná Dozorčí komise, která sleduje, jestli jsou finanční zdroje a majetek České televize využívány dle schváleného rozpočtu, právních předpisů a požadavků Evropského společenství.¹³⁵

Jako pomocný orgán, který pomáhá řešit otázky spojené s uplatňováním Kodexu, byl zřízen Etický panel ČT, proto je pro účel mé práce velmi důležitý. Úlohou panelu je podpořit důvěru veřejnosti v přístup ČT, co se týče profesní etiky. Rada ČT je oprávněna vyžadovat od něj v této záležitosti stanoviska. Snaží se rovněž chránit svobodu projevu a zajistit potřebné

---

¹³⁴ *Rada České televize* [online]. Dostupné z: <http://www.ceskatelevize.cz/rada-ct/>

¹³⁵ Tamtéž

pracovní podmínky pro nezávislou žurnalistiku. Usnesení etického panelu je rovněž zveřejněno na oficiálních stránkách ČT.¹³⁶

2.4.3 Syndikát novinářů ČR

Syndikát novinářů ČR (dále jen Syndikát) je dobrovolným profesním sdružením novinářů. Na svých stránkách se definuje jako politicky neutrální a nezávislý na ideologických, náboženských, politických a ekonomických státních i soukromých strukturách. Hájí svobodu tisku i dalších sdělovacích prostředků a dodržování *Listiny základních práv a svobod*. Dále chrání práva novinářů, mezi která patří i ta autorská a pracovní. Snaží se o lepší pracovní podmínky pro novináře, zastupuje je při vyjednávání s veřejnými i státními institucemi a prosazuje jejich nezávislost.

Členy Syndikátu mohou být všichni aktivní novináři, což znamená, že mají z novinářiny většinu příjmů, nebo jí věnují většinu svého času. Členem mohou být ovšem i studenti žurnalistiky či příbuzného oboru a bývalí novináři, senioři. Členství se platí - roční vychází na 750 korun pro běžného člena, pro studenty a seniory 350 korun a pro mimořádné členy¹³⁷ 1 150 korun. Existují také čestní členové, kteří poplatek neplatí, neboť takoví lidé jsou obecně uznávaní a respektováni jako profesionálové.

Nejvyšším orgánem Syndikátu je řídicí výbor, který se schází nejméně jednou za tři měsíce. Aktuálně k 25. únoru se skládá z pětadvaceti členů a jeho předsedou je Adam Černý.

V otázkách etiky je nejdůležitější nezávislá instituce Komise pro etiku ustavená Syndikátem, jejímž posláním je naplňovat *Ústavu Mezinárodní federace novinářů* a závěry deklarací světových kongresů Mezinárodní federace novinářů, které byly přijaty jako normy profesionálního chování novinářů. Komise vydává obecná doporučení, konkrétní stanoviska a odsudky k jednotlivým případům, kde byla porušena novinářská etika.¹³⁸

Závěry komise se týkají všech novinářů i v případě, že nejsou členy Syndikátu. Komise pro etiku vychází z etického kodexu novináře, který schválila valná hromada Syndikátu. Stanoviska Syndikátu jsou zveřejňována na oficiálních stránkách orgánu.

---

¹³⁶ *Etický panel* [online]. Dostupné z: <http://www.ceskatelevize.cz/vse-o-ct/eticky-panel/>

¹³⁷ Mimořádný člen je bývalý řádný člen, který se stal vlastníkem hromadného sdělovacího prostředku nebo zaměstnavatelem novinářů. Mimořádný poplatek platí rovněž přidružený člen, tj. bývalý člen, který se stal pracovníkem tiskového oddělení.

¹³⁸ Pouze však k takovým případům, u kterých bylo vyžádáno stanovisko Syndikátu, resp. na které byla někým u Syndikátu podána stížnost. Z vlastní iniciativy se Syndikát případy nezabývá.

Komise pro etiku se skládá z jedenácti členů a její předsedkyní je k 25. únoru Barbora Osvaldová. Předsedu či předsedkyni volí řídicí výbor. V komisi mohou být členové i nečlenové syndikátu, ovšem členové musí tvořit nadpoloviční většinu.¹³⁹

O syndikátu však panují i pochybnosti. Václav Moravec prohlásil:

„I když se komise na svých jednáních pokouší o systematické zkoumání úrovně etiky práce novinářů v ČR, [...] nepodařilo se jí stát se respektovanou platformou, jejíž závěry by se významněji projeví v úrovni etiky české žurnalistiky jako celku. Hlavní díl viny na tom pravděpodobně má formální chápání existence a poslání Syndikátu novinářů ČR u samotných členů této profesní organizace.“¹⁴⁰

Na mezinárodní konferenci ale na konto kritiků prohlásil White, že pro přežití žurnalistiky je důležité následující: *„Demokracie je také o tom: když cítím, že novinářská organizace, syndikát nefunguje, nebudu stát mimo něj. Vstoupím do něho a změním ho!“¹⁴¹*

2.4.4 Asociace televizních organizací

Asociace televizních organizací (dále jen ATO) zaštiťuje projekt elektronického měření sledovanosti a poskytuje jednotná data o sledovanosti televizních stanic v České republice. Prezidentem ATO, kterého volí vždy valná hromada, je od 11. dubna 2013 generální ředitel ČT Petr Dvořák.

Jelikož se ATO v roce 2010 rozhodla rozšířit působnost o činnost samoregulační, je nyní jednou z komisí i Samoregulační komise ATO, která vytváří systém regulace v oblasti etiky, co se týče výroby a televizního vysílání. Vychází z *Etického kodexu redaktorů zpravodajských, politicko-publicistických a ostatních publicistických pořadů a Kodexu pravidel pro umístění produktu v televizním vysílání.*

Členové ATO jsou povinni vnímat tyto dokumenty jako etické minimum, ovšem interní předpisy a etické kodexy členů mají přednost. Jednotlivá rozhodnutí jsou dohledatelná na oficiálních stránkách ATO.¹⁴²

Řádnými členy ATO jsou: Česká televize (televizní programy ČT1, ČT2, ČT4, ČT24), FTV Prima spol. s r. o. (provozovatel televizního vysílání Prima, Prima COOL, Prima love, Prima ZOOM), Asociace komunikačních agentur České republiky (organizace sdružující

---

¹³⁹ *Syndikát* [online]. Dostupné z: <http://www.syndikat-novinaru.cz/syndikat/>

¹⁴⁰ MORAVEC 2010, s. 56

¹⁴¹ ČERNÁK 2009, s. 135–136

¹⁴² Za rok 2014 vyšlo ovšem pouze jediné, do března roku 2015 žádné. Ze všech řešených případů neshledala ATO žádné pochybení v odvysíláních pořadech. Pouze jednou nedoporučila odvysílání volebního spotu na ČT, když si ještě před jeho odvysíláním sama ČT vyžádala názor komise.

71 mediálních agentur, mezi nimi například Media Investments), atmedia (mediální zastupitelství, které na českém trhu zastupuje tematické stanice, například Disney Channel, Film+, Meteo TV, National Geographics Channel nebo Sport1) a Stanice O, a.s. (provozovatel Óčka, televizní stanice s hudebním obsahem).

Jakožto řádní členové musí poskytovat pomoc při plnění PEM projektu, který se zaměřuje na měření sledovanosti, a dodržovat stanovy a rozhodnutí orgánů sdružení. Jejich právem je možnost účastnit se práce v orgánech a odborných komisích, účastnit se valné hromady, přednášet návrhy k hlasování, hlasovat a volit.

Přidruženými členy jsou poté Barrandov Televizní Studio, a.s. (provozovatel TV Barrandov) a Asociace producentů v audiovizí (organizace sdružující producenty a produkční společnosti v oblasti filmu, reklamy, dokumentární, televizní a animované tvorby, nyní má kolem sedmdesáti členů, jedním z nich například Jakubisko Film s. r. o.).

Aby se právnická osoba mohla stát přidruženým členem, musí zaplatit vstupní poplatek ve výši 10 tisíc korun a poté každý měsíc uhradit dalších 5 tisíc. Povinně se poté účastní jednání odborných komisí na základě jejich přizvání. Oproti řádným členům nemají při projednávání bodů valné hromady a při jednání odborných komisí hlasovací právo, jen poradní hlas, což znamená, že mohou vznášet podněty, připomínky a dotazy. Po uplynutí dvou let od vstupu může přidružený člen požádat o řádné členství.

Obchodním partnerem ATO je spol. CET 21 s. r. o. (majitel vysílací licence televizní stanice Nova, Nova Cinema, Nova Sport, MTV, Fanda a Smíchov).¹⁴³ Povinnosti a práva obchodního partnera ze stanov nevyplývají. Nicméně minimálně televizní stanice TV Nova se dle slov Jany Preiss¹⁴⁴ řídí předpisy ATO, což je směrodatné pro potřeby mé práce.

---

¹⁴³ *Poslání* [online]. Dostupné z: <http://www.ato.cz/co-je-to-ato/poslani>

¹⁴⁴ Dle komunikace přes email.

3. Praktická část

3.1 Komparace kodexů veřejnoprávních a komerčních televizí

Předpokladem odlišnosti v provedení zpravodajství na veřejnoprávních a komerčních televizích je právě jejich status. Rozhodla jsem se jako příklad veřejnoprávního televizního média uvést naše jediné české, a to ČT. Jako zástupce komerčního média jsem zvolila TV Nova, neboť je naší nejsledovanější televizní stanicí. V následující kapitole budu vycházet z dokumentů výše zmíněných televizí, na jejichž základě porovnam způsob vnímání etiky daných médií.

Komparaci rozčlením do jednotlivých podkapitol. Po úvodním představení dokumentů, které spravují etické chování ve zpravodajství těchto televizí, se zaměřím na jednotlivé zásady zmíněné v teoretické části. Na závěr věnuji samostatné podkapitoly i volebnímu období a ochraně dětí, jelikož dle vytvořených kodexů na tuto problematiku TV Nova dává zvláštní důraz a zároveň se jedná o oblast řešenou na konkrétních kauzách v další kapitole. Zmíněny jsou jen takové body, které se mohou týkat zpravodajských, popřípadě zpravodajsko-publicistických pořadů.

3.1.1 Etické kodexy a související dokumenty

3.1.1.1 Česká televize a kodexy

V ČT¹⁴⁵ jsou zaměstnanci, nejen v souvislosti se zpravodajskými pořady,¹⁴⁶ povinni řídit se následujícími dokumenty:

- *Statutem ČT* (poslední schválení 11. dubna 2012),
- *Kodexem ČT* (poslední schválení 2. července 2003),
- *Etickým kodexem redaktorů zpravodajských, politicko-publicistických a ostatních publicistických pořadů* Asociace televizních organizací (dále jen *Kodex ATO*, datovaný k 20. lednu 2009).

Ze Statutu ČT vyplývají povinnosti a poslání veřejnoprávní instituce. „**Česká televize poskytuje službu veřejnosti tvorbou a šířením televizních programů, popřípadě dalšího**

---

¹⁴⁵ Jako veřejnoprávní instituce byla Česká televize zřízena zákonem k 1. lednu 1992.

¹⁴⁶ Za hlavní zpravodajskou relaci České televize je považován pořad Události, který je vysílán na ČT1 a ČT24 každý den od 19 hodin.

*multimediálního obsahu a doplňkových služeb na celém území České republiky za účelem naplňování demokratických, sociálních a kulturních potřeb společnosti a potřeby zachování mediální plurality.*¹⁴⁷ V *Kodexu ČT* jsou obsaženy zásady naplňování veřejné služby v oblasti televizního vysílání. Oba dokumenty jsou veřejně dostupné na oficiálních webových stránkách televize. Pro potřeby komparace zpravodajské etiky je směrodatný právě především *Kodex ČT*, jehož dodržování posuzuje Etický panel.

Kodex ČT, který schvaluje Poslanecká sněmovna Parlamentu ČR, je závazným dokumentem pro pracovníky České televize a při porušení je tento čin kvalifikován jako porušení pracovní kázně podle zákoníku práce. Z tohoto důvodu se jedná o normu pracovní právní. *Kodex*, ačkoli s etikou souvisí, v tomto případě musí obsahovat normy, které budou vymahatelné, tudíž musí být zcela jasné, co se pod pojmy, které obsahuje, skrývá. Dle preambule by měl sloužit jako závazek kvality vůči veřejnosti.¹⁴⁸

Je důležité brát v potaz, že *Kodex ČT* platí pro pracovníky ČT i v okamžiku, kdy se rozhodnou pro případnou spolupráci s jiným médiem. Zvážit v takovém případě musí i povahu média a je-li jejich vystupování v něm vhodné. Příspěvek nesmí navodit pochybnosti o autorově profesionalitě, nestrannosti a rovněž o nezávislosti celé ČT.¹⁴⁹

3.1.1.2 TV Nova a kodexy

Televize Nova¹⁵⁰ nemá na rozdíl od ČT veřejně dostupný etický kodex či jiný dokument, podle kterého by zpravodajská redakce měla jednat. Jana Preiss, členka zpravodajské redakce, však uvedla, že zaměstnanci jsou povinni řídit se následujícími dokumenty:¹⁵¹

- *Kodex ATO* (datován k 20. lednu 2009),
- *Volební kodex redakce zpravodajství a publicistiky* (dále jen *Volební kodex*, vydaný 23. března 2010),
- *Kodex ochrany dětí a mladistvých v televizním vysílání pořadů programu NOVA* (dále jen *Kodex ochrany dětí*, vydán k 1. květnu 2005).

---

¹⁴⁷ *Statut ČT 2012*, čl. I, bod 2. [online] Dostupné z: <http://www.ceskatelevize.cz/vse-o-ct/statut-ct/>

¹⁴⁸ *Kodex ČT 2003*, preambule, s. 3

¹⁴⁹ Tamtéž, čl. 22, bod 22.7, s. 41

¹⁵⁰ Televize Nova jako komerční médium vysílá od 4. února 1994. Patří do televizní a mediální skupiny Nova, která je součástí CME Group, provozovatele vysílání, a společnosti CET 21 s. r. o., majitele vysílací licence. Dle *Profil* [online]. Dostupné z: <http://www.novagroup.cz/kdo-jsme/profil>

¹⁵¹ *Kodex* jsem nenalezla ani v jiných bakalářských či diplomových pracích na podobné téma. Pro účel mé práce se mi po několika telefonátech s tiskovým oddělením a přepojení na zpravodajskou redakci dokumenty podařilo zajistit.

Jelikož *Kodex ATO* představuje spíše obecné zásady, Nova dále vychází právě ze dvou interních dokumentů. První z nich stanovuje pravidla komunikace zpravodajských a publicistických pořadů s politickými stranami a uskupeními v době volební kampaně, druhý chrání děti a mladistvé.

3.1.2 Komparace kodexů ČT a TV Nova

Jelikož Česká televize patří mezi řádné členy ATO a CET 21 spol. s r. o., majitel vysílací licence pro Novu, je jejím obchodním partnerem¹⁵², platí pro obě televize jako závazné etické minimum *Kodex ATO*, kterému jsou ovšem nadřazené vlastní interní předpisy.

Pro TV Nova je zřejmě *Kodex ATO* dostačující v otázce obecného vnímání etiky a zaměřuje se tedy hlouběji až na ochranu dětí a mladistvých a konkrétní zásady během volebního období. ČT ve svém kodexu, který také z velké části hovoří o naplňování veřejnoprávních povinností, se na dětského diváka taktéž zaměřuje v samostatném článku. Předvolební období je zmíněno doslova jen v článku týkajícího se diskuzních pořadů a jejich plurality.

Kodex ČT je dále přehledně rozčleněn. Nejprve dle lidí a jejich postavení k televizi, a to na diváka, dětského diváka, poplatníka televizních poplatků a tvůrce pořadů. Dále je členění tematické, např. umělecké pořady, zábavní pořady, sportovní vysílání. Co se týče mé práce, důležitou částí je text zaměřující se na péči o informace ve zpravodajství a publicistice. Z dalších názvů jednotlivých článků je patrné, že se ČT jasně vymezuje proti porušování etických zásad, které jsem zmínila v teoretické části, např. presumpce nevinny, střet zájmů či respekt soukromí.

Odlišný je i samotný rozsah kodexů obou televizí. *Kodex ČT* čítá 48 stran, *Kodex na ochranu dětí a Volební kodex* mají v součtu stran 12, přičíst můžeme ale rovněž obecné zásady, tedy *Kodex ATO*. Dohromady by tak zásady TV Nova byly sepsány na 21 stranách.

3.1.2.1 Získávání informací, jejich řazení a nakládání s nimi

Na rozdílnost ve výběru témat, jejich zpracování a dbaní na etické zásady, kterou se budu snažit reflektovat, může mít velký vliv druh financování média. U veřejnoprávní ČT patří

---

¹⁵² Za zmínku stojí, že generální ředitel ATO Petr Dvořák je rovněž generálním ředitelem České televize, který ovšem od roku 2003 do roku 2010 zastával i funkci generálního ředitele na TV Nova. Dle *Petr Dvořák* [online]. Dostupné z: <http://wiki.idnes.cz/petr-dvorak-cxv-/osobnosti-cr.aspx?klic=460262>

mezi hlavní zdroje financování vlastní podnikatelská činnost a koncesionářské poplatky¹⁵³ vybírané dle zákona č. 348/2005 Sb., o rozhlasových a televizních poplatcích.¹⁵⁴ Naopak televize komerční jsou financovány především z reklamy, proto přizpůsobují své vysílání tomu, aby dosáhly co největší sledovanosti. Čím vyšší je sledovanost, tím větší je zisk z prodaného reklamního prostoru. Proto Nova může upřednostňovat infotainment, ale ČT by se mu měla vyhýbat. Neboť preambule *Kodexu ČT* jasně říká: „*Snaha po sebeuplatnění či slávě musí být podřízena pokoře vůči rozmanitosti společnosti i televizního publika.*“¹⁵⁵

Jak již bylo uvedeno v teoretické části, u výběru a zpracování zpráv byla pozorována předpojatost. *Kodex ČT* hovoří o předpojatosti v článku zaměřujícím se na střet zájmů. Ten totiž může nastat v případě, kdy se naskytne důvod k pochybnostem o nestrannosti a právě předpojatosti osoby, která se podílí na zpracování tématu. Tyto pochyby mohou vyvstat, pokud je osoba spjata se subjektem, o kterém má být informováno. Může se jednat o rodinného příslušníka, někoho, s kým má osoba navázán pracovní poměr nebo od něj například získávala jakékoli výhody. Pokud se daná osoba domnívá, že se může ocitát ve střetu zájmů, musí danou skutečnost nahlásit svému nadřízenému a počkat, dokud nerozhodne o dalším postupu.¹⁵⁶

Střet zájmů působí jako důležitý, neboť mu *Kodex ČT* věnuje celý článek. Je zde zcela jasně řečeno, že pracovníci ČT nemohou jakékoli výhody od třetí osoby čerpat ani dodatečně, ať už za odvysílání či neodvysílání dané informace, čímž by mohlo dojít ke zpochybnění nestrannosti.¹⁵⁷ Zároveň nesmí využít interních informací a předstihu, se kterým jsou jim známy, k vlastnímu prospěchu.¹⁵⁸

Jedná se o téměř totožné body s *Kodexem ATO*, kde jsou body sepsány stručněji, avšak obsahově se neliší. Tudíž TV Nova vychází ze stejného základu. Stejně tak je ve *Volebním kodexu* zakázáno přijímat různé benefity za zveřejnění či nezveřejnění určitých informací o politicích, rovněž není dovoleno účastnit se agitačních a společenských akcí politických stran a hnutí, pokud novinář není pověřen zúčastnit se akce pracovně.¹⁵⁹ Co se týče volebního období,

---

¹⁵³ K 14. březnu 2015 činí televizní poplatek 135 korun českých za měsíc. Dle Zákon č. 348/2005 Sb., o rozhlasových a televizních poplatcích a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů 2005 In: *Sbírka zákonů*

¹⁵⁴ *Statut ČT 2012*, čl. VIII, bod 2. [online]. Dostupné z: <http://www.ceskatelevize.cz/vse-o-ct/statut-ct/>

¹⁵⁵ *Kodex ČT 2003*, preambule, s. 4

¹⁵⁶ Tamtéž, čl. 22. bod 22.1, s. 40

¹⁵⁷ Tamtéž, čl. 22. bod 22.2, s. 40

¹⁵⁸ Tamtéž, čl. 22. bod 22.3, s. 40

¹⁵⁹ *Volební kodex 2010*, čl. 7, bod 7.2, s. 4

tam je na TV Nova nutné, aby všechna politická témata v tomto období schválil šéfredaktor zpravodajství.¹⁶⁰

Co se týče řazení informací, ve zpravodajství ČT závisí na jejich důležitosti, která se řídí předpokládaným dopadem na obyvatele České republiky. Zanedbat se však nesmí ani mezinárodní vlivy a vztahy, které s naším státem souvisí, neboť přesahují hranice jednotlivých států a kultur a které tak umožňují zařadit si naši republiku do kontextu dění ve světě.¹⁶¹ Kodexy TV Nova nezmiňují, na jakém základě jsou jejich zprávy řazeny.

Dle etických norem by se novináři měli vyhnout záměrnému klamání. S ohledem na pravdivost všech informací obsahuje právě proto *Kodex ATO* například zákaz padělání dokumentů, které by měly danou informaci doložit.¹⁶² Platný je tedy pro zkoumanou veřejnoprávní i komerční televizi.

3.1.2.2 Odpovědnost

Odpovědnost je pojem, který se objevuje již v samotné preambuli *Kodexu ATO* a *Kodexu ČT*. Redaktoři obou televizí dle *Kodexu ATO* tedy musí respektovat, že mají možnost svobody projevu, ovšem stejně tak musí převzít odpovědnost objektivně a vyváženě informovat.¹⁶³

Kodex ČT říká jasně, že pracovníci ČT musí kromě odborných požadavků splňovat i ty mravní, neboť jako pracovníci veřejné služby na sebe berou obrovskou odpovědnost, když informují obrovské množství lidí.¹⁶⁴ Proto ČT vyžaduje, aby, pokud je to možné, byli redaktoři nesoucí odpovědnost v úvodu zprávy identifikováni.¹⁶⁵

3.1.2.3 Informační zdroje a autorství

Autorský zákon musí být televizemi bezpochyby respektován. TV Nova ve svém *Volebním kodexu* dovoluje použití citace nebo úryvku textu, pokud nebude změněn obsah prohlášení. Záměrně manipulovat s fakty je striktně zakázáno.¹⁶⁶

Zaměříme-li se dále na zdroje informací, ověřování pravdivosti faktů je obzvlášť zdůrazněno ve *Volebním kodexu*, kde TV Nova vyžaduje po redaktorech vyváženost, pravdivost

---

¹⁶⁰ *Volební kodex*, čl. 7, bod 7.1, s. 4

¹⁶¹ *Kodex ČT 2003*, čl. 5, bod 5.4, s. 14

¹⁶² *Kodex ATO 2009*, čl. 2, bod 9

¹⁶³ Tamtéž, čl. 2, bod 1.

¹⁶⁴ *Kodex ČT 2003*, preambule, s. 5

¹⁶⁵ Tamtéž, čl. 5, bod 5.15, s. 16

¹⁶⁶ *Volební kodex 2010*, čl. 8, bod 8.1, s. 5

a nezájatost.¹⁶⁷ Veškeré informace v tomto období musí být prověřeny alespoň ze dvou zdrojů, aby byla potvrzena přesnost informací. S nezdrojovanou zprávou je nutno zacházet jako s nepravdivou až do doby, dokud ji nepotvrdí dva na sobě nezávislé zdroje. Pokud informaci nelze sehnat od primárního zdroje, může být získána od osoby, která ji od primárního zdroje má. Avšak v takovém případě musí informaci potvrdit ještě sama osoba, které se to týká. Stejně tak musí být prověřena zpráva převzatá z jiného média.¹⁶⁸

Rovněž ČT je povinna uvést zdroje všech informací, které divákům zprostředkovala¹⁶⁹ a ověřit je alespoň ze dvou zdrojů. Existuje však výjimka. Jedná se o případ, pochází-li informace oficiálně od veřejných úřadů či institucí nebo v případě, že nelze informaci ověřit u druhého zdroje a je ve veřejném zájmu, aby se sdělení zveřejnilo. Pokud se tak výjimečně stane, divák o tom musí být informován.¹⁷⁰ V bodě, který se speciálně týká zpravodajství, existuje další výjimka, kterou jsou informace pocházející od vyhlášených zpravodajských agentur, s nimiž má ČT platnou smlouvu.¹⁷¹

Taková pravidla jsou totožná s *Kodexem ATO*, který je platný v období, kdy se TV Nova neřídí *Volebním kodexem*. Ovšem je zde zmíněn i případ, že redaktor zdroj nezná a může danou informaci zveřejnit, pokud na tuto skutečnost upozorní.¹⁷² Shledávám v tomto bodě protirečení s dalšími body, neboť se na jeho základě dají ostatní body obejít.

Co se týče anonymity, je ji ČT povinna zaručit zdroji v případě, že by se mohl ocitnout v nebezpečí a poskytl informaci, která se týká veřejného zájmu. Tento závazek platí i v rozsahu práva a vyplývá ze zákona. Totožnost zdroje může být prozrazena, pokud vyjde najevo, že informace nebyla pravdivá.¹⁷³

Kodex ATO zmiňuje pouze nevyzrazení zdroje soudu, statutárnímu orgánu nebo jinému správnímu orgánu identitu zdroje, upozorňuje ale, že povinnosti stanovené trestním zákonem tím nejsou dotčeny, což znamená, že tímto činem nesmí být překažen trestný čin.¹⁷⁴

Specifickou záležitostí je ještě presumpce nevinny. *Kodex ATO* ji zmiňuje jen okrajově v článku pojednávajícím o odposleších, kdy hraje roli v rozhodování redaktora, zda odposlech uveřejní či ne; zvážít musí rovněž svobodu projevu.¹⁷⁵ *Kodex ČT* oproti tomu věnuje presumpci

---

¹⁶⁷ *Volební kodex* 2010, čl. 3, bod 3.4, s. 3

¹⁶⁸ Tamtéž, čl. 8, bod 8.2, s. 5

¹⁶⁹ *Kodex ČT* 2003, čl. 1, bod 1.14, s. 8

¹⁷⁰ Tamtéž, čl. 5, bod 5.9, s. 15

¹⁷¹ Tamtéž, čl. 5, bod 5.11, s. 15

¹⁷² *Kodex ATO* 2009, čl. 2, bod 3

¹⁷³ *Kodex ČT* 2003, čl. 16, bod 16.11, s. 28

¹⁷⁴ *Kodex ATO* 2009, čl. 15, bod 1

¹⁷⁵ Tamtéž, čl. 8, bod 2

neviny celý článek. Tuto zásadu je ČT povinna respektovat, nelze ji ale vyložit ve smyslu, že o podezření z kriminálního jednání nebude informovat.¹⁷⁶ Pokud osoba nebyla ještě pravomocně souzena, musí jí být poskytnut prostor pro vyjádření, je-li to možné s ohledem na probíhající řízení.¹⁷⁷

3.1.2.4 Svoboda projevu a právo veřejnosti na informace

Svoboda projevu patří mezi základní lidská práva a právo veřejnosti na informace je jejím užším vymezením, v rámci podkapitoly se proto budu zabývat jejím porušením, konkrétně cenzurou.

Cenzura je nepřijatelná již dle společného etického minima - *Kodexu ATO*.¹⁷⁸ Ten se odvolává na *Listinu základních práv a svobod* a v preambuli uvádí její nepřijatelnost.¹⁷⁹ Pro potřeby *Kodexu ATO* je definována následovně: „[...] jakékoliv neoprávněné zásahy orgánů veřejné moci či třetích osob proti svobodě projevu slovem i obrazem a jejich šíření televizním vysíláním.“¹⁸⁰ Pro práci v médiích pak považuji za důležitý poslední bod článku, kde je jasně řečeno, že cenzurou nemůže být chápáno vybírání a filtrování informací provozovatelem televizního vysílání, protože forma i obsah sdělení, které vysílá, jsou pouze jeho vlastním rozhodnutím.¹⁸¹

V dalších interních předpisech TV Nova není cenzura zvlášť zmíněna. *Kodex ČT* cenzuru uvádí jen v bodě, který se týká nestandardních podmínek při natáčení. Zmiňuje dokonce přímo situaci, kdy je ČT při zpracování donucena sdělení cenzurovat, což se týká především států s nedemokratickými režimy. V takovém případě šéfredaktor musí rozhodnout o použitelnosti materiálu s ohledem na jeho významnost. Pokud je materiál zveřejněn, musí být jeho součástí upozornění, že materiál nebyl zpracován plnohodnotně, a odůvodnění, proč tomu tak bylo.¹⁸²

3.1.2.5 Pravdivost

Pravda patří mezi pojmy, které se v etických kodexech objevují a patří k hlavním cílům, které si zpravodajské pořady kladou. ČT však uznává, že například hodnotící soud je vždy subjektivní a není proto možné ověřit jeho pravdivost. V takovém případě ale stále platí, že

---

¹⁷⁶ *Kodex ČT* 2003, čl. 14, bod 14.1, s. 23–24

¹⁷⁷ Tamtéž, čl. 14, bod 14.3, s. 24

¹⁷⁸ *Kodex ATO* 2009, čl. 1, bod 1

¹⁷⁹ Tamtéž, preambule, bod 7.3

¹⁸⁰ Tamtéž, čl. 1, bod 2

¹⁸¹ Tamtéž, čl. 1, bod 4

¹⁸² *Kodex ČT* 2003, čl. 16, bod 16.27, s. 31

příspěvek zařazený do zpravodajského či aktuálněpublicistického pořadu musí být předkládán čestně a bez použití manipulace s fakty.¹⁸³

Ačkoli je vždy nutné, aby vyznění informace bylo pravdivé, dle *Kodexu ATO* může docházet k určitým zjednodušením, pokud je pořad určený pro nejširší laickou veřejnost. Ve sdělení proto nelze lpět na úplné přesnosti tvrzení.¹⁸⁴

Co se týče obrazu a grafiky, platí dle *Kodexu ČT*, že musí přispívat k pravdivosti a přesnosti sdělení. Nepřipadá v úvahu, aby pomocí nich docházelo k zesměšňování osob, např. záměrným použitím nefotogenických záběrů.¹⁸⁵ Volební kodex také naráží na audio a video materiály, které musí korespondovat s informačním obsahem zprávy a musí být autentické. Při použití archivních záběrů je nutné jejich přesné označení.¹⁸⁶ Na přesné označení záběrů upozorňuje i *Kodex ČT*, neboť je třeba při zařazení ilustračních i archivních záběrů vyloučit, zda nemůže být osoba na záběru klamavě spojena s určitou (protiprávní, neetickou,...) činností.¹⁸⁷

Popis je důležitý i při použití grafiky, která slouží pro ilustraci, aby nedošlo k uvedení diváka v omyl, že se jedná o skutečnost.¹⁸⁸ *Kodex ATO* nijak blíže tuto problematiku kromě popisu již nespecifikuje.

3.1.2.6 Veřejný zájem

Za veřejný zájem je považováno, pokud je obdržení určité informace společností k užítku. Jedná se o sdělení, která mohou mít na společnost dopad či souvisí s veřejně činnými osobami, nejen politiky, ale i herci, sportovci atp.¹⁸⁹ *Kodex ATO* uznává, že u osob veřejného zájmu jsou přijatelné mnohem větší zásahy do soukromí.¹⁹⁰

Veřejný zájem je v kodexech zmiňován především v případech, kdy na jeho základě lze výjimečně jednat proti jinak platným pravidlům. Ve veřejném zájmu může dle etického *Kodexu ATO* televize zveřejnit informace/záběry:

- na základě odposlechů, ačkoli osoba, které se informace týká, nedala k jejímu zveřejnění povolení,¹⁹¹

---

¹⁸³ *Kodex ČT* 2003, čl. 5, bod 5.10, s. 15

¹⁸⁴ *Kodex ATO* 2009, čl. 6

¹⁸⁵ *Kodex ČT* 2003, čl. 5, bod 5.12, s. 16

¹⁸⁶ *Volební kodex* 2010, čl. 8, bod 8.1, s. 5

¹⁸⁷ *Kodex ČT* 2003, čl. 16, bod 16.16, s. 29

¹⁸⁸ Tamtéž, čl. 1, bod 17.16, s. 34

¹⁸⁹ *Kodex ATO* 2010, čl. 18

¹⁹⁰ Tamtéž, čl. 17, bod 4

¹⁹¹ *Kodex ATO* 2009, čl. 8, bod 2

- ačkoli tím může do osobní tísně dostat osobu, které se informace týká,¹⁹²
- o trestném činu na nezletilé osobě, kdy není nutný souhlas zákonných zástupců,¹⁹³
- zobrazující umírající či trpící osoby takovým způsobem, kterým by byla snížena lidská důstojnost, v případě veřejného zájmu je to považováno za důvodné,¹⁹⁴
- na základě skryté kamery či skrytých mikrofonů, pokud informaci nešlo získat jiným způsobem.¹⁹⁵

Kodex ČT je v otázce veřejného zájmu podrobnější:

- Plné identifikování podezřelého, případně pravomocně odsouzeného ze spáchání méně závažného trestného činu, pokud to vyžaduje veřejný zájem. Zásadně to však neplatí, pokud je tato osoba mladistvá.¹⁹⁶
- Již zmíněná situace, kdy není možné ověřit informaci u druhého zdroje, ale je potřeba naléhavě sdělení zveřejnit. Musí tak být učiněno s upozorněním na tuto skutečnost.¹⁹⁷
- Pokud televize informuje o trestné činnosti a přestupcích a příbuzným podezřelého či odsouzeného je osoba veřejného zájmu, na jejíž funkci by provinění podezřelého/odsouzeného mohlo mít vliv, je dovoleno vyzradit její identitu se svolením šéfredaktora.¹⁹⁸
- Pokud něčí soukromé počínání může ovlivnit věci veřejného zájmu, např. výkon funkce, může být o takovém jednání informováno.¹⁹⁹
- Pokud osoba ve veřejném zájmu projeví nesouhlas s natáčením, může být upozorněna, že je žádoucí, aby zaujala k věci stanovisko. Pokud odmítne a sdělení je důležité, může být použito předchozího vyjádření k věci, nedojde-li tím ke zkreslení. Pokud není takové sdělení k dispozici, musí být divákům sděleno, že se osoba odmítla vyjádřit a proč tomu tak bylo.²⁰⁰

---

¹⁹² *Kodex ATO*, čl. 17, bod 2

¹⁹³ Tamtéž, čl. 5, bod 4

¹⁹⁴ Tamtéž, čl. 4, bod 6

¹⁹⁵ Tamtéž, čl. 7, bod 1

¹⁹⁶ *Kodex ČT 2003*, čl. 14, bod 14.4, s. 24

¹⁹⁷ Tamtéž, čl. 5, bod 5.9, s. 15

¹⁹⁸ Tamtéž, čl. 14, bod 14.5, s. 24

¹⁹⁹ Tamtéž, čl. 15, bod 15.1, s. 25

²⁰⁰ *Kodex ČT 2003*, čl. 16, bod 16.6, s. 27

- Ve veřejném zájmu je možné výjimečně natáčet „na prahu“ domu, bytu či kanceláře bez svolení příslušné osoby, pokud existuje předpoklad, že informaci jinak nebude možné získat.²⁰¹
- Ve stejných případech jako dle *Kodexu ATO* je možné použít skryté kamery či mikrofonu. *Kodex ČT* však ještě dodává, že i přes to je potřeba dbát na ochranu soukromí a případně použít v reportáži jen takové pasáže, které přímo souvisí s tématem. Stejně to funguje i v případě, že snímaná osoba kameru či mikrofon vidí, ale považuje je za vypnuté. O jejich použití rozhoduje šéfredaktor, ve vysílání musí být na způsob natáčení divák upozorněn.²⁰²
- Článkem, který jsem v jiném kodexu nenašla ani v podobném znění, je reportážní legenda. Jedná se o čin, kdy za výjimečných podmínek při sledování otázek veřejného zájmu ve zpravodajských a publicistických pořadech, v případě, že je vyloučena možnost získat informaci nebo ji ověřit jiným způsobem, může ČT provést test reality. Ten spočívá v uvedení smyšlených údajů tak, aby nedošlo k porušení práva ani k újmě na právech třetích osob. Ve chvíli, kdy prozrazení skutečnosti nemůže znehodnotit test, musí ČT uvést vše na pravou míru.²⁰³
- ČT může pro veřejný zájem zveřejnit identitu oběti závažných trestných činů a jejich příbuzných v případě, že je jejich plná identita již známá a šéfredaktor tuto výjimku povolí.²⁰⁴

3.1.2.7 Objektivita, nestrannost a vyváženost

Na objektivitu a vyváženost apeluje zejména *Volební kodex*,²⁰⁵ který zdůrazňuje její důležitost, ačkoli význam objektivit nijak blíže nedefinuje. Možná proto se *Kodex ČT* tomuto pojmu vyhýbá. Jak již bylo řečeno, *Kodex ČT* má obsahovat pouze takové pojmy, které jsou jasné a jejich porušení může být dohledatelné. Ačkoli *Kodex ČT* pojem objektivita nebo objektivní nezná, objevuje se ve *Statutu ČT*, který jmenuje jeden z hlavních úkolů veřejné služby: „[...] poskytování povinnost poskytování objektivních, ověřených, ve svém celku vyvážených a všestranných informací pro svobodné vytváření názorů“.²⁰⁶

²⁰¹ *Kodex ČT*, čl. 15, bod 15.2, s. 25

²⁰² Tamtéž, čl. 16, bod 16.14, s. 28–29

²⁰³ Tamtéž, čl. 16, bod 16.17, s. 29

²⁰⁴ Tamtéž, čl. 17, bod 17.7, s. 33

²⁰⁵ *Volební kodex 2010*, čl. 3, bod 3.3, s. 3

²⁰⁶ *Statut ČT 2012*, čl. II, bod 1. Dostupný z: <http://www.ceskatelevize.cz/vse-o-ct/statut-ct/>

Tento bod se obsahem shoduje s *Kodexem ATO*, který respektují obě televize. Kodex navíc objasňuje, co objektivita znamená: „*Objektivními jsou takové informace, které jsou pravdivé; to znamená, že se jedná o takový popis skutečnosti, při němž redaktor podle svého nejlepšího svědomí využije všech dostupných informací, které byly v době odvysílání reportáže [...] k dispozici.*“²⁰⁷

Pro zachování objektivit je důležité oddělit hodnotící komentář od zprávy. *Kodex ČT* především zdůrazňuje, že není dovoleno použít oboje bez rozlišení v jedné větě.²⁰⁸ Podle *Kodexu ATO* navíc pro TV Nova i ČT platí, že při sdělování takových komentářů či vlastních názorů je nutné dodržovat obecně platná pravidla slušnosti. V rámci kontextu však lze do určité míry provokovat, šokovat a přehánět.²⁰⁹ Avšak ve volebním období pro TV Nova dokonce platí striktní zákaz vlastního názoru novináře v reportáži.²¹⁰

Vyváženost je dle kodexů kontrolována hlavně v případech, které se týkají politiky. Dle *Volebního kodexu* je na Nově prověřována krátkodobě (denně) šéfredaktory a ředitelem zpravodajské a publicistické sekce. Dlouhodobě pak na základě analýz společnosti Mediatenor. Jako základní princip televizního zpravodajství je zde s odkazem na *Kodex ATO* zmíněna nestrannost.²¹¹

ČT rovněž musí zveřejňovat analýzu vyváženosti svého programu, co se týče politických stran a hnutí v diskuzních pořadech. Analýzu provádí na ČT nezávislé odborné pracoviště.²¹² Pro ČT platí dodržování nestrannosti rovněž z *Kodexu ATO*, nicméně *Kodex ČT* upřesňuje, že tato zásada spočívá zejména ve zjišťování a ověřování skutečností.²¹³

3.1.2.8 Ochrana dětí a mládeže

Co se týče rozsahu, *Kodex ČT* obsahuje článek s názvem *Zvláštní pozornost dětskému divákovi* o 6 bodech, kde je zdůrazňována především snaha předat mu důležité společenské hodnoty.²¹⁴ Dětskému divákovi se ale věnuje i dále. Dle pojednání v konkrétních článcích je dětským divákem rozuměno jak dítě, tak mladistvý.

---

²⁰⁷ *Kodex ATO* 2009, čl. 2, bod 2

²⁰⁸ *Kodex ČT* 2003, čl. 5, bod 5.7, s. 14–15

²⁰⁹ *Kodex ATO* 2009, čl. 3, bod 5

²¹⁰ *Volební kodex* 2010, čl. 7, bod 7.1, s. 4

²¹¹ Tamtéž, čl. 8, bod 8.3, s. 5

²¹² *Kodex ČT* 2003, čl. 6, bod 6.4, s. 17

²¹³ Tamtéž, čl. 5, bod 5.6, s. 14

²¹⁴ *Kodex ČT* 2003, čl. 2, bod 2.1–2.2, s. 9–10

TV Nova má na ochranu dětí a mládeže sepsán vlastní kodex, kde se na 6 stranách kromě základních principů zabývá konkrétními situacemi, které mohou nastat, cenami do soutěží, které se děti týkají, a účinkováním dětí v pořadech.

TV Nova hned v úvodní části zmiňuje *Listinu základních práv a svobod* a evropskou *Úmluvu o právech dítěte*, kde je dítětem osoba mladší 18 let. Pro potřeby kodexu TV Nova je za dítě považována lidská bytost mladší 15 let, poté je do svých 18 let jako mladistvá. Tato hranice však platí dle zákona pro celou Českou republiku, tudíž tato hranice logicky platí i pro *Kodex ČT*.

Ve vysílání se na TV Nova nesmí objevit pořady, které mohou vážně narušit vývoj dětí a mladistvých po stránce fyzické, psychické, ale i mravní, a to od 6 do 22 hodin. Zmíněn je i zvláštní ohled na vysílání v době školních prázdnin, víkendů a svátků, kdy děti tráví doma přes den více času, z čehož lze vyvodit, že se mohou na televizi dívat i v jiné hodiny, než je v pracovním týdnu obvyklé. Nesmí proto zobrazovat hrubé samoúčelné násilí a pornografii. Vyvarovat se musí rovněž zobrazení osob takovým způsobem, které snižuje lidskou důstojnost, jedná se bezdůvodné zařazení záběrů umírajících osob nebo osob procházejících si těžkým tělesným či duševním utrpením.²¹⁵ Dále se již o zobrazování ať už tělesného nebo psychického postižení nezmiňuje.

Dle *Kodexu ČT* vyžadují zvláštní ochranu všechny skupiny a jednotlivci, kteří nedokáží vyhradit rozsah, ve kterém umožní být součástí natáčení jeho vlastního utrpení, a proto, ačkoli záběry mohou mít vypovídající hodnotu, je nutné vyvarovat se detailních záběrů na mrtvé, raněné, lidi vyšinuté šokem, ale i děti samotné. Ve výjimečných případech musí být použití takového záběru schváleno šéfredaktorem příslušné sekce.²¹⁶

V programu TV Nova nesmí být zařazeny ani pořady, které by mohly nějakým způsobem propagovat válku či zlehčují, omlouvají nebo schvalují kruté nelidské chování. Nesmějí zavdat ani nenávist z důvodu rasy, pohlaví, náboženství, národnosti atp. Stejně je to i u ČT, která formuluje článek takovým způsobem, že je povinna podporovat etickou a náboženskou toleranci.²¹⁷

Zvláštní článek je věnován i pornografii. Tu *Kodex na ochranu dětí* zcela zakazuje. Uvádí však, že zobrazení nahého těla není považováno za pornografii. Pornografii definuje jako: „[...] takové vysílání zvuku nebo obrazu, jehož jediným účelem je vyvolat sexuální

---

²¹⁵ *Kodex ochrany dětí* 2005, čl. II, body II.1, II.4, II.5, s. 2

²¹⁶ *Kodex ČT* 2003, čl. 17, bod 17.6, s. 32–33

²¹⁷ Tamtéž, čl. 2, bod 2.5, s. 10

vzrušení, přitom se jím projevuje neúcta k člověku, násilí, dále zobrazení pohlavního styku s dítětem, pohlavního styku se zvířetem nebo jiné patologické praktiky.“²¹⁸ Sexuální chování nesmí být v pořadech pro děti a mládež explicitní, nahota může být ospravedlnitelná, pokud není v sexuálním kontextu. Násilí v sexuálním kontextu je opět zakázáno v době od 6 do 22 hodin, ovšem právě ve zpravodajských a publicistických pořadech je to možné v případě, že není porušena legitimita a přiměřenost.²¹⁹

Tento článek je v podstatě shodný s článkem *Kodexu ČT*, ačkoli se netýká pouze dětského diváka. Pokud by se objevil ve vysílání mezi 6 a 22 hodinou takový pořad, je nutné diváky ČT předem na podobně záběry obsahující explicitní sexuální chování upozornit.²²⁰ Na druhou stranu je zde však zmíněno, že takové záběry by se neměly objevit ve zpravodajských a publicistických pořadech.²²¹ Pokud ano, je nutné důkladné zvážení a v případě použití, kdy by mohlo dojít k identifikaci jedince, musí být zakryty pohlavní orgány. Zmíněné se netýká jedinců, kteří se svlékli na veřejnosti dobrovolně.²²²

Podobné je to na TV Nova i s násilím, kdy je nutné zvážít, zda by vysílání nemělo vliv na psychiku dětí a mladistvých. Případný způsob zobrazení násilí nesmí navádět k napodobování. Obzvláště je zdůrazněno, že velkou pozornost zaslouží pořady, kde se má objevit domácí násilí. Takové násilí musí redakce zdůvodnit.²²³ Hrubé samoúčelné násilí je poté na programu Nova zakázáno. Jedná se o takové kruté a nelidské jednání, které by bylo bezdůvodně zařazeno, např. předvádění sadistických praktik.²²⁴

Co se týče poprav, zabíjení, sebevražd apod., které se vztahují k současnosti a měly by být zařazeny do zpravodajského nebo publicistického pořadu, je nutné, aby záběry byly ohleduplné a diváci byli před odvysíláním upozorněni, jaké záběry nyní uvidí, a měly by být odůvodněny, protože je jejich použití možné jen za mimořádných okolností.²²⁵ Násilí ve zpravodajských a publicistických pořadech se věnuje i samostatný článek, který apeluje na sestavení pořadů tak, aby se násilí nestalo dominantním. Důležité je vnímání faktu, že je nutné pohlížet na zpravodajský pořad jako celek, kde je potřeba skladbu vyvážit, nikoli jako na jednotlivý příspěvek. V článku lze sledovat opět i mírné protiřečení, když je uvedeno:

---

²¹⁸ *Kodex ochrany dětí* 2005, čl. II, bod II.4, s. 2

²¹⁹ Tamtéž, čl. II, bod II.5, s. 2

²²⁰ *Kodex ČT* 2003, čl. 17, bod 17.10, s. 33

²²¹ Tamtéž, čl. 17, bod 17.8, s. 33

²²² Tamtéž, čl. 17, bod 17.10, s. 33

²²³ *Kodex ochrany dětí* 2005, čl. II, bod II.6, s. 2–3

²²⁴ Tamtéž, čl. II, bod II.7, s. 3

²²⁵ Tamtéž, čl. II, bod II.8, s. 3

„[...] pocit šoku je u některých příspěvků součástí správného pochopení, co se stalo.“ V závěru je ovšem zmíněno, že odvyšování záběru nemá způsobit zaskočení.²²⁶

Kodex ČT v otázce šokujících záběrů odkazuje také na samoučelnost takových záběrů, kterou je nutno vyloučit. Obzvláště důležitá je podle kodexu citlivá práce s kamerou, kde je třeba se vyvarovat detailním záběrům. Pokud budou použity, je nutné jejich odůvodnění. Důvodem však nemůže být to, že jsou násilné záběry k dispozici. Zde ČT neklade důraz pouze na děti a mladistvé, ale i na ostatní diváky. Dle kodexu je nutné brát v potaz, že takové záběry uvidí možná na rozdíl od zaměstnanců ČT poprvé a nejsou na ně zvyklí.²²⁷

Stejně jako v *Kodexu na ochranu dětí* je v *Kodexu ČT* napsáno, že v některých případech je nevyhnutelné šokovat, aby došlo k pochopení významu daného sdělení. Zároveň však dodává, že není možné takové záběry zařazovat často, neboť opakováním by bylo docíleno pouze potřeby prezentovat stále více násilí.²²⁸ Mezi násilím a hrubým násilím ČT nerozlišuje. Násilí však nikdy, stejně jako na TV Nova, nesmí být samoučelné a nikdy nesmí podněcovat k dalšímu násilí, jakékoli diskriminaci a nenávisti založené na netoleranci.²²⁹

Co se týče zobrazení používání zbraní, nebezpečných látek atp., nesmí být záběry na TV Nova detailní. Článek II.13 upozorňuje na fakt, že děti jsou ovlivněny vším, co vidí, a tak je třeba myslet na to, aby nedošlo k návodu, jak účinně provést kriminální techniku.²³⁰ Ze stejného důvodu je nutné vyhnout se i detailnímu zobrazení, jak se aplikují ilegální drogy. Je nezbytné, aby se podobné jednání nezobrazovalo příliš často a nezískalo si tak přílišnou publicitu. Důležité je vyhnout se tomu, aby pití alkoholu, kouření tabákových výrobků či užívání omamných látek nepůsobilo jako běžné a pro děti a mládež přitažlivé. Na druhou stranu se bere v potaz zobrazování této činnosti, např. právě ve zpravodajských a publicistických pořadech, kde je to v zájmu informování veřejnosti.²³¹ Také ČT zmiňuje možné poskytnutí návodu, kterému je třeba se vyvarovat.²³²

Kodex na ochranu dětí říká, že absolutní zákaz vulgarismů neexistuje, ačkoli jejich použití je možné v době od 6 do 22 hodin jen v případech, kde si to žádá povaha pořadu. Stejně jako u násilí by vulgarity neměly být samoučelné, a zároveň by neměly překročit míru, která je

---

²²⁶ *Kodex ochrany dětí* 2005, čl. II, bod II.10, s. 3

²²⁷ *Kodex ČT* 2003, čl. 17, bod 17.4, s. 32

²²⁸ Tamtéž, čl. 17, bod 17.3, s. 32

²²⁹ Tamtéž, čl. 17, bod 17.1, s. 31–32

²³⁰ *Kodex ochrany dětí* 2005, čl. II, bod II.13, s. 4

²³¹ Tamtéž, čl. II, bod II.14, s. 4

²³² *Kodex ČT* 2003, čl. 17, bod 17.4, s. 32

obecně společensky přijatelná. Výskyt vulgárních slov nesmí být častý a zvláště zmíněna je nutnost vyhýbat se rasisticky orientovaným výrazům.²³³

O omamných a návykových látkách a vulgárních slovech se *Kodex ČT* zmiňuje jen v jednom bodě, a to slovy: „*Česká televize, pokud je to proveditelné, nepřipustí k účasti na živém vysílání takovou osobu, u které bude důvodný předpoklad, že by se mohla chovat urážlivě, vulgárně nebo je pod vlivem alkoholu či omamných prostředků.*“²³⁴ Tento bod spíše souvisí s výběrem účinkujících, nicméně z něj vyplývá, že osoby, které zmíněné látky užily, případně se chovají nevhodně, nebudou vystupovat a k divákovi se tak nedostanou záběry osob pod vlivem či osob chovajících se urážlivým způsobem.

V *Kodexu na ochranu dětí* jsou zmíněny také rozhovory s dětmi, při kterých je nutné postupovat opatrně, ptát se s ohledem na daný věk dítěte či mladistvého a vyloučit nátlak na jejich osobu. Otázky, které jsou pokládány, se nesmí týkat jejich rodiny a dítě musí dát k rozhovoru souhlas, ať už písemně, ústně či konkludentně²³⁵ (např. pokývnutím hlavou). ČT ve svém kodexu rovněž jasně uvádí, že dítě nesmí být k něčemu tlačeno a manipulováno.²³⁶ Dále zmiňuje, že ve zpravodajských a publicistických pořadech je zpravidla povoleno natáčet s dětmi na základě jejich souhlasu a není třeba žádat svolení jeho zákonných zástupců.²³⁷ Pokud si zákonný zástupce vyžádá informace o natáčení s dítětem, musí mu je televize poskytnout. Výjimkou je situace, kdy je dítě například týrané, poté ČT odmítne informace poskytnout.²³⁸

Podmínky účinkování dětí ve zpravodajských pořadech *Kodex na ochranu dětí* neobsahuje. ČT uvádí, že v případě natáčení pořadu na veřejném prostranství je jejím úkolem informovat rodiče mladších dětí a rovněž také starší občany o době natáčení a jeho možných dopadech, např. hluk., ale také o případném negativním vlivu sledování natáčení na dítě.²³⁹

3.1.2.9 Etické normy ve volebním období

Nova se se dle *Volebního kodexu* řídí v době volební kampaně politických voleb v České republice, konkrétně od uzavření kandidátních listin do dne po skončení voleb.²⁴⁰

„Hlavním cílem tohoto kodexu je v průběhu volebních kampaní zajištění práva občanů na objektivní a vyvážené informace. Nebránit občanům ve svobodném utváření jejich

²³³ *Kodexu ochrany dětí* 2005, čl.II, bod II.12, s. 4

²³⁴ *Kodex ČT* 2003, čl. 18, bod 18.2, s. 35

²³⁵ *Kodex ochrany dětí* 2005, čl. II, bod II.15, s. 5

²³⁶ *Kodex ČT* 2003, čl. 16, bod 16.22, s. 30

²³⁷ Tamtéž, čl. 16, bod 16.21, s. 30

²³⁸ Tamtéž, čl. 16, bod 16.24, s. 31

²³⁹ Tamtéž, čl. 16, bod 16.2, s. 26

²⁴⁰ *Volební kodex* 2010, čl. 3, bod 3.1, s. 2

*názorů a současně zachovat rovnost šancí kandidujících politických stran vycházející z rovné soutěže politických stran, hnutí a uskupení, tedy jednostranně nezvýhodňovat žádnou politickou stranu nebo hnutí, popřípadě jejich názory nebo názory jednotlivých skupin veřejnosti. Rovněž respektování zásady, že volební kampaň musí probíhat čestně a poctivě, zejména nesmějí být o kandidátech a politických stranách nebo koalicích, na jejichž kandidátních listinách jsou uvedeni, zveřejňovány nepravdivé údaje.*²⁴¹

Kodex ČT neobsahuje přímo článek týkající se voleb či předvolebního období, avšak v článku pojednávajícím o diskuzních pořadech a jejich pluralitě tato tematika zmíněna je, ačkoli se netýká čistě zpravodajských pořadů. Zdůrazňuje ale poskytnutí vyváženého prostoru pro jednotlivé politické strany a hnutí. Vyváženost je zde odvozena z výsledků voleb do hlavních orgánů zastupitelské demokracie. Na druhou stranu ČT zároveň usiluje o přiměřenou účast politických stran mimo parlament.²⁴² Další podrobná pravidla předvolebního vysílání jsou uveřejněna v závislosti na termínu voleb mimo *Kodex ČT*.²⁴³

Ve *Volebním kodexu*, kterým se řídí redakce TV Nova, nenajdeme však více prvků, než ve všeobecně uplatňovaném *Kodexu ČT*.

Jedná se zkrátka o apel informovat o volbách, kterým je kladen důraz na objektivitu, nestrannost a vyváženost, vymezuje se proti propagandě, jakékoli manipulaci, přijímání odměn nebo jiných výhod za šíření či zamezování šíření informací atp.

Jako důležitý se ukazuje článek, který hovoří o rovnosti příležitostí pro všechny kandidáty. V podstatě se opět jedná o vyváženost či nestrannost. V žádném zpravodajském ani publicistickém pořadu by se dle *Volebního kodexu* neměli objevit jako hosté kandidáti, politické strany či hnutí a jejich představitelé, ani jiní lidé s nimi spojení rodinnými vazbami a lidé jimi pověřeni, např. tiskoví mluvčí.²⁴⁴ Stane-li se událost, která souvisí s těmito osobami, nikoli však s volbami, je v pořádku s ohledem na zpravodajskou povinnost veřejnost informovat. Jak bude s informací naloženo, musí být však pečlivě zváženo, dále musí být posouzeno, do jaké míry si divák událost může s volbami spojit. Vyloučeny jsou jakékoli komentáře, ať už kladné, či záporné.²⁴⁵

Na druhou stranu, jedná-li se o dokument upřesňující, měl by stanovovat konkrétní podmínky výběru účastníků ve vybraných pořadech, což nedělá. Rovná příležitost pro všechny

---

²⁴¹ *Volební kodex 2010*, čl. 3, bod 3.3, s. 3

²⁴² *Kodex ČT 2003*, čl. 6, bod 6.1, s. 17

²⁴³ Tamtéž, čl. 6, bod 6.8, s. 18

²⁴⁴ *Volební kodex 2010*, čl. 5, bod 5.1, s. 3

²⁴⁵ *Volební kodex 2010*, čl. 5, bod 5.2, s. 3

kandidáty, politické strany a hnutí je například dle *Volebního kodexu* posuzována přísně.²⁴⁶ Kritérium však chybí.

3.2 Komparace přístupů ČT a TV Nova ke konkrétním kauzám

3.2.1 Zobrazování obětí trestných činů

Způsob, jakým jsou zobrazovány oběti trestných činů, zejména pokud jde o děti, může stát na hranici etických pravidel. Pro názornou ukázkou, jak se veřejnoprávní i komerční média mohou zachovat v takové situaci, použiji tzv. kauzu dětí z Kuřimi, ve které figurovaly obě televize. TV Nova, která má pro tento účel speciální kodex, zřetelně porušuje zásadu nezobrazovat bez důvodu osoby procházející těžkým tělesným či duševním utrpením takovým způsobem, který snižuje lidskou důstojnost. Dle *Kodexu ČT* je porušen závazek ochraňovat právě osoby v podobných situacích, zvláště zmíněné jsou v článku i děti.

3.2.1.1 Kuřimská kauza

Kuřimskou kauzou je nazýván případ dvou týraných chlapců z Kuřimi. K jeho odhalení došlo v květnu roku 2007, když nedopatřením muž v sousedním domě nahlížel na svém monitorovacím zařízení signál z podobného přístroje a na obrazovce se místo jeho dítěte objevil nahý svázaný chlapec ležící na podlaze.

Média se tímto případem zabývala ve velké míře a případ podrobně sledovala. O kauze informovala i zahraniční média, především norská, neboť jedna z obviněných se v Norsku ukrývala pod cizí identitou.

Pro potřeby této bakalářské práce je nejpodstatnější porušení etických zásad na ČT a TV Nova. V tomto případě obě televizní stanice odvysílaly záběry na týraného chlapce z monitorovacího přístroje. Chlapec se přitom nacházel ve velmi choulostivé situaci a zveřejněním záběrů tak mohla být snížena jeho lidská důstojnost. Chráněno nebylo ani jeho soukromí, neboť o chlapcích byly poskytovány detailní informace. I přes určitou míru pochopitelnosti, kdy se televize mohly odvolat na své kodexy, ve kterých je uvedeno, že v některých případech je možné šokovat, aby divák pochopil dopady vysílaného jednání, nelze akceptovat opakované odvysílání těchto záběrů ještě tři čtvrtě roku po odhalení případu.

---

²⁴⁶*Volební kodex* 2010, čl. 6, bod 6.1, s. 4

Rada pro televizní vysílání zahájila s oběma zkoumanými televizními stanicemi správní řízení za „porušení § 32 odst. 1 písm. f) zákona č. 231/2001 Sb., porušení povinnosti bezdůvodně nezobrazovat osoby umírající nebo vystavené těžkému tělesnému nebo duševnímu utrpení způsobem snižujícím lidskou důstojnost, ke kterému došlo odvysíláním záběrů týraného chlapce v Kuřimi.“²⁴⁷ Výsledkem bylo udělení statisícových pokut. Jejich přesná výše korigovala s počtem odvysílání inkriminovaných záběrů.

RRTV dala najevo své stanovisko znovu i ve výroční zprávě, kde popsala provinění následovně: „Provozovatelé využívali záběry trpícího dítěte jako obrazovou, ilustrativní kulisu zprávy, a tím degradovali lidskou důstojnost trýzněného chlapce zcela exemplárním způsobem.“²⁴⁸

TV Nova byla za porušení zákona udělena pokuta ve výši 600 tisíc korun, konkrétně za odvysílání záběrů v následujících zpravodajských či zpravodajsko-publicistických pořadech:

- Odpolední televizní noviny (9. 1. 2008 od 17.00 hodin),
- Televizní noviny (9. 1. 2008 od 19.30 hodin, 15. 1. 2008 od 19.30 hodin a 16. 1. 2008 od 19.30 hodin),
- Střepiny (13. 1. 2008 od 21.30 a 20. 1. 2008 od 21.35 hodin).²⁴⁹

Společnost CET 21 podala proti rozsudku žalobu a věc se dostala až k Nejvyššímu správnímu soudu. Penalizovaná strana se odvolávala na veřejný zájem na zveřejnění informace a na svobodu projevu a tvrdila, že zařazení informace bylo důvodné, neboť by sdělení bez zařazení záběrů nabylo jiného obsahu a divákovi by nebyl poskytnut kontext celé události. Nejvyšší správní soud však 13. dubna 2010 potvrdil rozsudek Městského soudu v Praze ze dne 15. 9. 2009, jehož závěrem bylo:

„Svoboda projevu je nepochybně základním právem a veřejnost má právo na informace. V posuzované věci však nejde o omezování tohoto práva, ale o dodržování povinnosti nezařazovat do vysílání záběry s konkrétním obsahem. [...] V některých odůvodněných případech je totiž vyšší zájem na tom, aby se určitý obsah do vysílání nedostal. Svoboda projevu ani jiné základní právo nejsou vždy absolutně bezbřehé. [...] Záběry týraného chlapce však nebyly nově získanými poznatky. Šlo o záběry zveřejněné více než před rokem. [...] Pokud by záběry týraného dítěte nebyly do předmětných pořadů zařazeny vůbec, jejich obsah a informační přínos by se nezměnil.“²⁵⁰

²⁴⁷ Zápis z 4. zasedání, konaného ve dnech 26. 2. 2008 - 27. 2. 2008 2008, věc 50, 52

²⁴⁸ Zpráva o stavu vysílání a činnosti Rady pro rozhlasové a televizní vysílání za rok 2008 2009, s. 55

²⁴⁹ Tisková zpráva z 13. zasedání, konaného ve dnech 1. 7. 2008 - 2. 7. 2008 2008, s. 15–16

²⁵⁰ Rozsudek jménem republiky 2010, čj. 8 As 33/2010 - 128

ČT byla udělena pokuta 200 tisíc korun, vůči které televize podala rovněž žalobu a odvolávala se na podobná fakta jako společnost CET 21 s. r. o..

Řešeno bylo použití záběrů ve zpravodajském a zpravodajsko-publicistickém pořadu:

- Události (dne 10. ledna 2008 od 19:00 hodin na programu ČT1),
- 168 hodin (dne 13. ledna 2008 od 21:45 hodin na programu ČT1).²⁵¹

Věc se opět dostala až k Nejvyššímu správnímu soudu, kde ale předsedkyně sedmého senátu Eliška Cihlářová došla k jinému rozhodnutí, než ke kterému se dobral osmý senát dne 13. 4. 2010, když rozhodoval o pokutě pro společnost CET 21 s. r. o.. V rozsudku je uvedeno, že se jedná o posouzení stejného prohřešku. Sedmý senát se však s názory osmého neztotožňuje, ačkoli konstatuje, že v obecné rovině týkající se omezení svobody projevu s ním souhlasí. Nejpodstatněji pro odlišné rozhodnutí se po důkladném přečtení rozsudku jeví tento výklad o bezdůvodnosti:

„Bezdůvodným proto nebude zobrazení osoby umírající nebo vystavené těžkému tělesnému nebo duševnímu utrpení tehdy, bude-li potřeba informace tohoto typu nezbytná pro pravdivé informování o události a jejích souvislostech (příčinách, následcích, doprovodných událostech atd.), čítaje v to i informaci o extrémní, vybočující či jinak mimořádné povaze dané události.“

Co se týče důstojnosti a ochrany oběti, je uvedeno v rozsudku, že vysílané sdělení musí být čistě informačního charakteru a nápomocné k poskytnutí pravdivého vykreslení situace a umožní správně si ji zařadit do kontextu. Není ale přípustné zařazovat takové záběry kvůli propagaci či atraktivitě pořadu. Pro ochranu obětí je také provozovatel povinen anonymizovat jejich obličej.

Senát při aplikování výše zmíněných zásad na kuřimskou kauzu došel k závěru, že se jedná o mimořádný případ týrání malých chlapců, a proto, ačkoli se ve sdělení jednalo o osobu jedné z podezřelých, jádrem případu stále zůstává brutální a dlouhodobé týrání, které není možné pustit ze zřetele. Odvysílání záběrů je zdůrazňována extrémní povaha této kauzy, kterou je nutno s časovým odstupem připomenout. Za účinnou ochranu týraných osob senát považuje jejich anonymizování, neboť v takto medializované kauze se týrané děti i tak v průběhu života setkají s tím, že bude případ v médiích rozebírán. Tímto rozhodnutím se senát dle svých slov

---

²⁵¹ Tisková zpráva z 13. zasedání, konaného ve dnech 1. 7. 2008 - 2. 7. 2008 2008, s. 13

snažil o skloubení dvou protichůdných zájmů – ochrany soukromí týraného dítěte a adekvátního způsobu informování o zcela mimořádném případě týrání dětí na našem území.²⁵²

Věc byla postoupena rozšířenému senátu, který 26. července 2011 shledal, že v případech řešených s ČT a společností CET 21 spol. s r. o. se jedná o některé shodné a podobné okolnosti, ale rovněž v nich figurují následující podstatné rozdíly:

- rozsah a způsob použití inkriminovaného materiálu,
- doprovodný komentář,
- celkový kontext sdělení,
- rozsah a metoda ochrany identity chlapců,
- doba, ve které byly záběry odvysílány,
- četnost vysílání těchto záběrů.

Je tedy možné, aby oba senáty došly k jinému závěru, o odlišnost právních názorů se nejedná.²⁵³

Rozšířený senát proto vrátil věc zpět k projednání sedmému senátu, který poté 9. září 2011 zrušil rozsudek Městského soudu v Praze a došel k závěru, že RRTV špatně posoudila právní otázku, neboť ČT se odvysíláním záběrů neprovinila.²⁵⁴

Případem se v červnu 2008 zabýval i Syndikát, který se ohradil proti přístupu médií.²⁵⁵ Komise pro etiku v zápise z jednání upozorňuje na nepřijatelný způsob podávání informací nejen bulvárních médií, ale i médií prezentujících se jako seriózní, které „*překročilo ve vztahu k nezletilým obětem nejen novinářskou etiku, ale i obecné meze slušnosti.*“²⁵⁶ Dále komise novináře nabádá, aby vždy před publikováním zvážili, zda tak obětem nemůže být způsobena újma. „*V tomto případě média zveřejněním podrobností nivelizovala obecně platná morální pravidla.*“²⁵⁷

Případem se dle dostupných dokumentů ovšem nezabývala ani Rada ČT, ani přidružený Etický panel, který se vyjadřuje k možným porušením etického kodexu.²⁵⁸

---

²⁵² Usnesení 2010, č. j. 7 As 2/2010 - 83

²⁵³ Usnesení 2011, č. j. As 2/2010 – 113

²⁵⁴ *Rozsudek jménem republiky* 2011, č. j. 7 As 2/2010 – 126

²⁵⁵ Komise pro etiku se dle zápisu ze schůze dne 18. června 2008 zmiňuje krátkým odstavcem o kauze Kuřim, kde odsuzuje chování médií. Odstavec však končí slovy „viz dále“. Níže v dokumentu, ani v žádném dalším dokumentu se ale dále kauzou nezabývá.

²⁵⁶ *Zápis ze schůze Komise pro etiku ze dne 18. 6. 2008* 2008, str. 1

²⁵⁷ Tamtéž

²⁵⁸ Důvodem může být právě udělená pokuta od RRTV, kdy další řešení případu nebylo považováno za nutné

3.2.1.2 Shrnutí

Na závěr zkoumání kauzy Kuřim přináším ucelený náhled na věc. Následující tabulka ukazuje, jaké orgány se jí zabývaly, k jakým rozhodnutím došly a jaký dopad na jednotlivé televize kauza měla. Z řešení celého případu vyplývá, že ačkoli se může jednat o zdánlivě stejné pochybení, hrají, alespoň dle zákona, velkou roli rozdíly v konkrétním způsobu použití stejných záběrů.

Tabulka 1 - Zobrazování obětí trestných činů

	Česká televize	TV Nova
Věc	Odvysílání záběrů nahého týraného chlapce z Kuřimi ještě 9 měsíců po jejich prvním zveřejnění.	
Řešené pochybení	Bezdůvodné zobrazování osoby vystavené tělesnému nebo duševnímu utrpení způsobem snižujícím lidskou důstojnost.	
Orgán zabývající se případem	RRTV (následné soudní řešení) a Komise pro etiku Syndikátu.	RRTV (následné soudní řešení) a Komise pro etiku Syndikátu.
Rozhodnutí	Dle Nejvyššího správního soudu ČR se jednalo o odůvodněné zobrazení nezbytné pro pravdivé informování a uvedení sdělení do souvislosti; provinění ale shledala RRTV a Komise pro etiku.	Dle Nejvyššího správního soudu ČR se jednalo o zařazení nedovoleného obsahu; ²⁵⁹ provinění shledala i RRTV a Komise pro etiku.
Dopady	Peněžní pokuta 200 tisíc korun od RRTV, která ale byla Nejvyšším správním soudem ČR zrušena.	Peněžní pokuta 600 tisíc korun od RRTV, která byla Nejvyšším správním soudem ČR potvrzena.

3.2.2 Použití skryté kamery

Dalším sporným aspektem v žurnalistické etice je použití skrytých kamer a mikrofonů. Pro názornou ukázkou jsem vybrala jednotlivé případy na ČT a TV Nova, kdy k použití skryté kamery došlo.

Dle etických kodexů obou televizí je použití skryté kamery možné vždy, pokud je zveřejnění informace ve veřejném zájmu a nešlo ji získat jiným způsobem. *Kodex ČT* navíc upřesňuje, jak má být se záběry naloženo.²⁶⁰

²⁵⁹ Odlišné rozhodnutí Nejvyššího správního soudu ČR v na první pohled stejně se jevící situaci je blíže vysvětleno v kapitole Kuřimská kauza, kde jsou konkrétně vysvětleny rozdíly mezi uchopení ČT a TV Nova

²⁶⁰ Viz výše v podkapitole Veřejný zájem

3.2.2.1 Kauza Morava

Příklad použití skryté kamery na TV Nova aplikují na kauze Morava ze září 2008. Reportér Janek Kroupa tehdy vytvořil falešnou identitu - fiktivní detektivní kancelář, a skrytou kamerou nechal natáčet tehdejšího poslance ODS Jana Moravu, když se snažil získat kompromitující materiál na jiné poslance, konkrétně pak chtěl dát sledovat dceru Olgy Zubové ze Strany zelených a poslankyni pořízenými snímky dcery zastrašit. V aféře figuroval i další poslanec ODS Vlastimil Tlustý, který souhlasil s pořízením fotografie sebe a mladé dívky v hotelovém bazénku s tím, že tento snímek bude nabízen dalším politikům jako kompromitující materiál. Fotografie přijal právě Jan Morava a poskytl je Mladé frontě DNES, ačkoli netušil, že ve spolupráci s tímto deníkem celá reportáž vzniká.

Nejdříve se informace dostaly na veřejnost 4. září 2008 právě přes webový portál iDNES.cz.²⁶¹ TV Nova je uveřejnila o den později v hlavní zpravodajské relaci Televizní noviny a 7. září 2008 se kauze televize věnovala podrobně v investigativním pořadu Natvrdo.²⁶²

Kauzou se poté hromadně zabývala česká média. Zároveň však začaly vznikat diskuze na téma novinářské etiky²⁶³, konkrétně použití skryté kamery, ale také provokace reportéra a jeho vystupování pod falešnou identitou.

Případ refleктоvala i odborná veřejnost. Jaromír Volek z Masarykovy univerzity, který shledal ve způsobu reportáže pochybení, neboť „*voyeurským náhledem na věc se nic nevyřeší*“, reportáž podle něj spíše ukazuje, že v žurnalistice stále roste míra agresivity.²⁶⁴ Jan Jiráček z Karlovy univerzity naopak reportáž neodsuzuje a říká, že právě jediným způsobem, kterým lze použít jak skrytou kameru i provokaci, je veřejný zájem. V reportáži vidí potenciál české žurnalistiky, protože dosud se prý tématům, která souvisela s českou politikou, dostatečně nevěnovala.²⁶⁵

Z příslušných orgánů se případem zabývala Komise pro etiku na svém zasedání dne 17. září 2008²⁶⁶, kdy po údajně dlouhé diskuzi přítomných členů došla k závěru, že se jedná o silný veřejný zájem, ačkoli je to sporné v případě, pokud ze strany médií dochází k řízené

---

²⁶¹ *Poslanec Morava z ODS chtěl vydírat rebelku Zubovou* [online]. Dostupné z: http://zpravy.idnes.cz/poslanec-morava-z-ods-chtel-vydirat-rebelku-zubovou-fyy-/domaci.aspx?c=A080904_172722_domaci_ton

²⁶² *Vyděračské praktiky v ODS odhalil pořad Natvrdo* [online]. Dostupné z: <http://tn.nova.cz/clanek/zpravy/domaci/vyderacske-praktiky-v-ods-odhalil-porad-natvrdo.html>

²⁶³ *Kauza Morava vyvolala diskuze o etické stránce žurnalistiky* [online]. Dostupné z: <http://www.ceskatelevize.cz/ct24/media-it/27940-kauza-morava-vyvolala-diskuse-o-eticke-strance-zurnalistiky/>

²⁶⁴ Tamtéž

²⁶⁵ Tamtéž

²⁶⁶ *Zápis z jednání Komise pro etiku ze dne 17. září 2008* 2008, str. 1

provokaci. Na základě tohoto faktu komise vyvodila, že novináři v tomto případě nemohou vykonávat pozici nezaujatého pozorovatele, která jim náleží.²⁶⁷

RRTV se případem nezabývala, neboť nedošlo k porušení práva. K tomu by došlo, kdyby bylo použito skryté kamery pro vlastní zájem, což se netýká novinářských účelů.

3.2.2.2 Reportáž Kozel zahradníkem

Příklad skryté kamery použité na ČT bude ukázán na reportáži Dalibora Bártka s názvem Kozel zahradníkem. Na začátku reportáže byl skrytou kamerou snímán Miroslav Čáslavský, poradce vrchního ředitele ministerstva financí. Celkově je zde zobrazen ve spojení s podvodem, vraždou a daňovými úniky, ačkoli obviněn byl „pouze“ ze zneužívání pravomoci veřejného činitele a z nadřzování. Informace byly odvysílány dne 15. ledna 2007 v pořadu Reportéři ČT.²⁶⁸

Případem se zabýval Etický panel v usnesení ze dne 23. května 2007,²⁶⁹ který shledal, že použití skryté kamery bylo v tomto případě porušením *Kodexu ČT*, neboť se v reportáži nevyskytovalo upozornění na tuto skutečnost. Na druhou stranu její použití bylo oprávněné, protože získaný materiál nebylo možné pořídit jiným způsobem a jeho zisk byl potřebný pro řádné zpracování tématu.

Etický panel v tomto případě konstatoval i jiná provinění:

- navozování dojmu přímé spojitosti mezi vraždou Petra Širmera a panem Čáslavským, ať už volbou záběrů, nonverbální komunikací či celou strukturou reportáže,
- zesílené emocionální působení hudebním podkresem.

Podle etického panelu tedy „*autor reportáže nebyl oprávněn daným způsobem jeho spojitost s těmito činy v reportáži navozovat*“, použití skryté kamery však nebylo porušením samo o sobě, k provinění došlo neinformováním diváků o tomto způsobu natáčení.

Rada ČT rozhodnutí Etického panelu přijala a na jeho základě odpověděla stěžovatelům, rovněž bylo generálnímu řediteli doporučeno zjednat nápravu prostřednictvím vysílání ČT nebo omluvným dopisem.²⁷⁰

---

²⁶⁷ Komise pro etiku shledala, že pro detailní posouzení by bylo třeba zhlédnout celý nesestříhaný materiál. O tom, zda se ho snažila zajistit, zde není zmínka. Úkolem nebyl nikdo pověřen.

²⁶⁸ *Úředník stíhán policií*. [online]. Dostupné z: <http://www.ceskatelevize.cz/porady/1142743803-reporteri-ct/207452801240002/>

²⁶⁹ *Usnesení č. 5 ze dne 23. 5. 2007 ke stížnosti ing. Miroslava Čáslavského na pořad Reportéři ČT, vysílaný dne 15. ledna 2007 na programu ČT1*

²⁷⁰ *Výroční zpráva o činnosti České televize v roce 2007 2008*, s. 132–133

RRTV se případem nezabývala, neboť jako v předchozím případě nešlo o porušení zákona, jelikož reportér nejednal ve vlastním zájmu.

3.2.2.3 Shrnutí

Pro přehlednou orientaci a lepší srovnatelnost obou případů, ve kterých bylo použito záběrů skryté kamery, přikládám tabulku, ze které vyplývá, že paradoxně v obou případech bylo použití kamery ve veřejném zájmu, tedy správné, ovšem zároveň došlo k jiným pochybením, které příslušné orgány kritizovaly.

Tabulka 2 - Použití skryté kamery

	Česká televize	TV Nova
Věc	Natočení výpovědi Čáslavského skrytou kamerou.	Natočení poslance Moravy skrytou kamerou při shánění kompromitujících materiálů na jiné poslance.
Řešené pochybení	Skrytá kamera použita neoprávněně.	
Orgán zabývající se případem	Etický panel.	Komise pro etiku Syndikátu.
Rozhodnutí	Použití skryté kamery správně ve veřejném zájmu, pochybení spočívá v neuvedení upozornění na tento způsob natáčení; zároveň došlo k prohřešku použití hudebního podkresu a spojování Čáslavského s činy, ze kterých nebyl obviněn.	Použití skryté kamery správně v silném veřejném zájmu, odsuzována je však provokace, na jejímž základě reportáž vznikla a kterou Komise pro etiku považuje za problém znemožňující novináři chovat se nezaopatě.
Dopady	Odeslání odpovědi stěžovatelům, doporučení generálnímu řediteli ČT, aby zjednal nápravu.	Žádné oficiální.

3.2.3 Veřejné vyjadřování politických postojů pracovníků zpravodajských pořadů

Zpravodajství ctí zásady objektivity, nestrannosti a vyváženosti. Jak jsem již zmínila výše, důležité postavení mají sami moderátoři a reportéři, neboť jejich osoba je ta, které máme věřit, že informace, které nám poskytuje, jsou pravdivé. Proto v případech, kdy dá pracovník zpravodajství najevo své politické preference, může mít jeho jednání dopad na vnímání nejen jeho samotné osoby, ale i celkově na zpravodajství, ve kterém figuruje. Problematický je taktéž střet zájmů, který v takové situaci může nastat, pracuje-li novinář na politickém tématu.

Pro názornost jsem použila kauzu Jana Tuny z roku 2006, která skončila jeho odchodem z TV Nova, a Adama Komerse z roku 2008, který byl dočasně stažen z obrazovek, ale ve vedoucí funkci regionálního zpravodajství ČT působí dosud.

3.2.3.1 Jan Tuna a odeslání otevřeného dopisu Paroubkovi

Jan Tuna odešel v roce 2006 z TV Nova v důsledku odeslání dopisu tehdejšímu premiérovi a předsedovi ČSSD Jiřímu Paroubkovi. Tuna, tehdejší šéfreportér zpravodajství, v dopise reagoval na Paroubkovo červnové vyjádření, ve kterém ho politik nařkl, že on a někteří další novináři pracují „v žoldu“ ODS.

Otevřený dopis Tuna napsal 21. září 2006.²⁷¹ TV Nova se od něj vzápětí distancovala: „*Dopis obsahuje pouze osobní postoje Jana Tuny. V žádném případě není vyjádřením stanoviska redakce zpravodajství.*“ Dále upozorňuje, že o jeho odeslání vedení nebylo informováno a Martin Ondráček, ředitel sekce zpravodajství a publicistiky se o jeho jednání vyjádřil následovně: „*Vedení zpravodajství se navíc domnívá, že tímto krokem mohl Jan Tuna ohrozit vnímání redakce, která důsledně dbá na nezájatost a vyváženost vůči všem.*“

Na druhou stranu se TV Nova Tuny zastala a odmítla, že by pracoval „v žoldu ODS“, protože vnitřní kontrolní mechanismus redakce neumožňuje, aby její člen nedodržel zásady objektivitu, vyváženosti a politické korektnosti.

Tehdejší generální ředitel Petr Dvořák veřejnost informoval, že byl Tuna na základě svého počínání dočasně přeřazen do nižší reportérské pozice, která se nezaměřuje na politická témata. Místo však nepřijal, a proto se uskutečnila jednání o jeho odchodu.²⁷²

K celé kauze se vyjádřil i sám Paroubek, který striktně odmítl být spojován s odchodem Jana Tuny z TV Nova, jelikož dopis, který mu měl být adresován, nikdy neobdržel.²⁷³

Paradoxem je, že ačkoli Tuna v důsledku svého jednání z TV Nova odešel, případ neřešil žádný samoregulační orgán.

---

²⁷¹ Dopis není zveřejněn, neboť Tuna jeho odeslání pozastavil v okamžiku, kdy se dozvěděl, že má vedení televize k dopisu výhrady. Dle *Tuna po dopisu Paroubkovi končí* [online]. Dostupné z: http://zpravy.idnes.cz/tuna-po-dopisu-paroubkovi-na-nove-konci-fcq-domaci.aspx?c=A061011_165438_domaci_mad

²⁷² *Jan Tuna nepřijal nabídku dál pracovat pro TV Nova* [online]. Dostupné z: <http://www.satcentrum.com/clanky/8531/jan-tuna-neprijal-nabidku-dal-pracovat-pro-tv-nova/?lang=cs>

²⁷³ *Tisková zpráva ČSSD k odchodu reportéra Tuny z TV Nova 2006*

3.2.3.2 Adam Komers a podpis pod iniciativou Ano pro Švejnara

K podobnému případu došlo v únoru 2008 i na ČT během prezidentských voleb.²⁷⁴ Adam Komers, vedoucí regionální redakce zpravodajství ČT a místopředseda Nezávislé odborové organizace, se připojil k iniciativě Ano pro Švejnara a podpořil tak jednoho z kandidátů na post prezidenta ČR. Ačkoli jednal v soukromém zájmu, pod iniciativou byl zprvu podepsán jako „vedoucí pracovník, ČT, Praha“, což by mohlo vést k domněnce, že se jedná o stanovisko celé ČT. V případě veřejnoprávního média by zaujetí takového stanoviska bylo zcela nepřijatelné.

ČT se od jeho soukromých aktivit distancovala a v tiskové zprávě uvedla, že Komers podpis pod iniciativou s nikým z vedení nekonzultoval. Případ vedení ČT předalo Syndikátu, Etickému panelu ČT a právníkům kvůli domnělému porušení *Kodexu veřejnoprávní televize* a novinářského principu nestrannosti a nezávislosti. Z důvodu předběžné opatrnosti mu proto ČT zamezila do vyřešení případu zasahovat do editoriaální politiky zpravodajství ČT a řízení redakce.²⁷⁵

Jako první zaujal stanovisko k případu Etický panel na svém zasedání 13. února 2008. Žádost o přezkoumání vhodného chování ze strany Komerse podal tehdejší generální ředitel Jiří Janeček. Etický panel došel k závěru, že Komers jednal jako soukromá osoba, a tudíž nedošlo k porušení *Kodexu ČT*. Zároveň však Etický panel akceptoval rozhodnutí ČT zabránit Komersovi do ukončení prezidentských voleb v zasahování do své editoriaální politiky. Tento krok byl zdůvodněn jako nutný pro zachování důvěryhodnosti ČT.

Ve věci jednání Adama Komerse se poté na Syndikát obrátil ředitel zpravodajství ČT Milan Fridrich a vyžádal si na základě několika položených otázek stanovisko Komise pro etiku. Komise ho vyjádřila v zápise z jednání dne 20. února 2008.²⁷⁶

Usnesla se, že novinářům, zejména pak působícím ve zpravodajství a publicistice, nepřísluší být součástí politicky orientovaných petic, a zdůraznila, že není v popisu jejich práce stát se přímými aktéry věcí, o kterých médium informuje. Novináři se dle komise podílejí na tomto dění, a proto, pokud chtějí vykonávat své zaměstnání, musí se dobrovolně vzdát některých práv. Jiná situace nastává, pokud jde o obecnou deklaraci, např. o ohrožení stavu demokracie, pak je podepsání novinářem akceptovatelné. Podpořit však jednoho z aktérů dle

---

²⁷⁴ Volby prezidenta ČR se uskutečnily 8. února 2008. Dle *Stenografický zápis 1. schůze ze dne 8. února 2008* 2008

²⁷⁵ *Tisková zpráva ČT ze dne 8. února 2008* 2008

²⁷⁶ *Stanoviska komise z 20. 2. 2008* 2008, s. 1

komise nelze ani v případě, že se novinář přímo danou problematikou pracovně nezabýval. „*Je součástí zpravodajství a je tak také veřejností brán - skutečné vnitřní zařazení na věci příliš nemění.*“²⁷⁷ Obzvláště pro zaměstnance veřejnoprávního média je takový veřejný projev nepřípustný.

Zcela jasně poté komise odpověděla, že lze hovořit o snížení důvěryhodnosti ČT, tím pádem o jejím poškození. Dále pro srovnání připomněla výše zmíněný případ Jana Tuny: „*Byl podobný a nepochybně zpravodajství Novy poškozoval.*“ Další stránkou věci je ale fakt, že zaměstnavatel nesmí takový druh podpisu předem zakázat či ho stíhat sankcemi, neboť by šlo o omezení občanské svobody. Může ovšem vysvětlit redakční politiku a k jakým důsledkům může takové veřejné vystupování vést.

K případu se dodatečně za svou osobu vyjádřil ještě Zdeněk Velíšek, člen Komise pro etiku a zároveň redaktor ČT, v zápise ze schůze dne 19. března 2008.²⁷⁸ Jeho názory jsou od usnesení komise mírně odlišné:

- **Názor na věc:** Novinář má právo jako každý jiný občan na svůj názor. Nicméně si před podobnou aktivitou musí rozmyslet, zda chce působit na diváky jako angažovaná osobnost či nestranný zpravodajec, a vzít v potaz, že následná kariéra se dle tohoto rozhodnutí může vyvíjet.
- **Otázka snížení důvěryhodnosti:** V tomto případě, neboť jde o veřejnoprávní médium, je nutné, aby novinář zůstal bez zřetelné politické orientace. Obecně však platí, že „*novinář s názorem by měl být v podstatě důvěryhodnější než novinář, který chce zůstat „bez tváře“*“.
- **Podpis pod iniciativou v případě, že novinář nepřišel s touto tematikou pracovně do styku:** Pokud novinář podepsal iniciativu, na níž se ve vysílání nijak nepodílel, pak to hraje svou roli. Obzvlášť ve chvíli, mají-li být z jeho chování vyvozeny pracovní důsledky. Nejdůležitější je, zda svůj názor projevil ve vysílání a ve svém médiu.
- **Řešení:** Je nutné dohlédnout na zachování demokratických svobod.
- **Možnost média zakázat podpis:** „*Po stránce etické odpovídám, že kdybych řídil médium veřejné služby, vyvaroval bych se takového zákazu především v zájmu svého média. Ovšem nezřekl bych se práva udělat vše, co je v mé kompetenci a co se slučuje s novinářskou etikou, pro zachování objektivitu, vyváženosti a pravdivosti svého média.*“

---

²⁷⁷ Stanoviska komise z 20. 2. 2008 2008, s. 1

²⁷⁸ Stanoviska komise z 19. 3. 2008 2008, s. 1–2

Samotná Rada ČT už případ neřešila. Vzniklou situací se nezabývala ani RRTV, neboť v tomto případě nedošlo k porušení zákona, a tak řešení případu nebylo v její pravomoci.

3.2.3.3 Shrnutí

Závěrečné shrnutí v podobě tabulky přináší srovnání případů, kdy se členové zpravodajského týmu rozhodli dát bez souhlasu vedení veřejně najevo své politické názory. Ačkoli se jednalo o soukromé jednání, obě televize ke krokům svých zaměstnanců přistoupily jako k chybným.

Tabulka 3 – Veřejné vyjadřování politických postojů pracovníků zpravodajských pořadů

	Česká televize	TV Nova
Věc	Podepsání iniciativy Ano pro Švejnara Adamem Komersem v období prezidentských voleb.	Odeslání otevřeného dopisu Janem Tunou tehdejšímu premiérovi Jiřímu Paroubkovi.
Řešené pochybení	Ohrožení vnímání celé zpravodajské relace, zpochybnění její nestrannosti.	
Orgán zabývající se případem	Komise pro etiku Syndikátu a Etický panel.	Žádný. ²⁷⁹
Rozhodnutí	Komers dle Etického panelu jednal jako soukromá osoba, tudíž nedošlo k porušení Kodexu ČT, Syndikát však takové jednání pracovníka veřejnoprávní instituce shledal jako nepřijatelné a poškozující jméno ČT.	Dle tiskových zpráv TV Nova se jedná o osobní postoje Tuny, které vyjádřil bez konzultace s vedením televize a které mohly ohrozit vnímání zpravodajství TV Nova.
Dopady	Do skončení voleb bylo Komersovi zamezeno zasahovat do editoriaální politiky zpravodajství ČT a řízení redakce.	Dočasné přeřazení reportéra na nižší pozici se zaměřením na apolitická témata, kterou ale Tuna nepřijal a z TV Nova odešel.

²⁷⁹ Ačkoli se žádný orgán tímto případem nezabýval, Syndikát krátce případ zmiňuje při řešení věci ohledně Adama Komerse, viz kapitola Adam Komers a podpis pod iniciativou Ano pro Švejnara

4. Závěr

Ať už se jedná konkrétně o etiku v televizním zpravodajství či etiku v žurnalistice obecně, je žádoucí, aby se žurnalisté chovali morálně. V tomto případě to znamená, aby se přizpůsobili profesním normám – často v podobě etických kodexů. Akceptování těchto norem je důležité pro celou žurnalistiku jako profesi.

Co se týče etických kodexů, často spočívá jejich problém v nemožnosti vymáhat tyto normativní požadavky právně, neboť morálka jedince není právně stíhatelná. V tomto spatřuji jeden z rozdílů mezi ČT a TV Nova. V preambuli *Kodexu ČT* je dokument označen jako pracovněprávní norma a jeho porušení je proto kvalifikováno jako porušení pracovní kázně dle zákoníku práce. Z kodexů TV Nova vyplývá, že za jejich porušení mohou být uděleny sankce. Jaké a kdo o nich rozhodne, zde ale není uvedeno.

Teoretická část poukázala na fakt, že dodržování těchto norem by pro novináře mělo být přirozené. Na tuto skutečnost navazuje opět *Kodex ČT*, kde jsou na pracovníky ČT kladeny nezbytné mravní požadavky. Ačkoli však v teoretické části dle Haslera je možné, aby žurnalisté mravně obstáli na profesní úrovni, i když v soukromém životě tak nejednají, v praktické části se na příkladu kauz Adama Komerse a Jana Tuny, ukázalo, že i soukromé jednání může mít pracovní důsledky. *Kodex ČT* sice upozorňuje, že je pro pracovníky platný i v případě, že vystupují v jiném médiu, neboť jejich jméno je spojováno s celou ČT a chování, které by nebylo ve shodě s kodexem, by poté mohlo poškodit jméno celé televize. O soukromých aktivitách mimo média se ale nezmiňuje. Kodexy TV Nova nic podobného neuvádí.

V teoretické části bylo také zmíněno, že hudební podkres není ve zpravodajských příspěvcích používán. O opaku se lze jednoduše přesvědčit zhlédnutím jakéhokoli dílu Televizních novin na TV Nova, kde je takovéto použití běžné. Nutno však podotknout, že nejde o žádné porušení etického kodexu. Na ČT použití hudebního podkresu není tak časté, ovšem jak je patrné z bodu 3.2.2.2, v reportáži Kozel zahradníkem k němu došlo. Etický panel také toto zpracování reportáže shledal chybným. Použití hudby ve zpravodajských příspěvcích je považováno za cílené ovlivňování diváků, které má vzbuzovat emoce, což shledávám v rozporu s etickými zásadami zpravodajství; zejména podávání pravdivého obrazu skutečnosti a objektivitu.

První výzkumnou otázkou, kterou jsem si položila, bylo, v čem se liší etické kodexy ČT a TV Nova. Ačkoli má hypotéza zněla, že etické kodexy v televizním zpravodajství ČT jsou přesněji vymezeny a jsou méně benevolentní než na ČT, ukázalo se, že etické kodexy obou

televizí se příliš neliší. Pro obě televize platí jako etické minimum *Kodex ATO*²⁸⁰ a na základě kapitoly 3.1.2, kde došlo ke komparaci kodexů zaměřenou na etické zásady vycházející z odborné literatury, jsem neshledala žádný podstatný rozdíl nebo normu, kterou by jeden kodex zmiňoval a druhý opomenul.

Do určité míry však odlišnosti kodexů a přesnější vymezení etických principů na ČT shledávám v následujících bodech:

- rozsah dokumentů,
- přehlednost dokumentů,
- podrobnost rozpracování jednotlivých bodů.

Na základě komparace kodexů vyvstal také jako velmi důležitý bod veřejný zájem. Obě televize ve svých kodexech mají uvedenou řadu výjimek oproti běžnému získávání, zacházení a celkovému použití informací, pokud se jedná o veřejný zájem. Co je vlastně veřejný zájem je v kodexech uvedeno, avšak v praxi je tento pojem stále těžko hodnotitelný. V obou případech, které jsem rozebírala v bodě 3.2.2, kde došlo k použití skryté kamery, byl veřejný zájem potvrzen, avšak hranici je nadále těžké vytyčit.

Jelikož se v těchto výjimkách vždy jedná o zásah do soukromí nějakého jedince, musí být veřejný zájem v kodexech konkretizován. *Kodex ATO* zmiňuje, že osoby veřejného zájmu jsou veřejně činné osoby, politici, herci, sportovci atp., což je dost obšírné a dá se tím proto zdůvodnit ledacos. ČT přistupuje k tomuto bodu poněkud konkrétněji a ve většině případů se orientuje na veřejně činné osoby a zmiňuje vždy nutnost pouze takového způsobu získávání a zacházení s informacemi, jaký je nutný. Na druhou stranu dovoluje například použití metody reportážní legendy, která hraničí s jinými body, které se týkají pravdivosti sdělení.

Dále jsem zjišťovala, jaké důsledky má porušování vlastních kodexů či etických zásad ve zkoumaných televizích. Odpověď na tuto otázku vychází z porovnávání konkrétních kauz. Jelikož se jedná o případovou studii, nelze přístup globalizovat. Přesto zkoumání případů orientovaných na zobrazování obětí trestných činů, použití skryté kamery a veřejné vyjadřování politických postojů pracovníků zpravodajských relací přineslo následující závěry.

Z celé kauzy Kuřim, která v mé práci zastupovala případ zobrazování obětí trestných činů, vyplývá, že ačkoli v etice pochybily obě televize, přístup ČT byl umírněnější a v případě soudního řešení byl pak dokonce shledán jako přiměřený, tedy správný. Toto je ovšem výklad

---

²⁸⁰ Zde bych chtěla znovu upozornit, že ATO způsobuje propojení veřejnoprávní ČT a komerční TV Nova v rámci etiky. Nejen tím, že Petr Dvořák dříve působil na TV Nova jako generální ředitel a nyní tuto funkci vykoná v ČT, ale tím, že je zároveň generálním ředitelem ATO, která rovněž, i když nepříliš významným dílem, zasahuje do etických prohrěšků obou televizí.

zákonný, co se týče profesní etiky jako takové, chování obou televizí bylo RRTV odsouzeno, neboť v obou případech ČT i TV Nova týraného chlapce využily jako kulisu a degradovaly tak lidskou důstojnost. K chování médií obecně ohledně kauzy Kuřim se kriticky vyjádřil i Syndikát, z jehož výstupu však nepramení žádné důsledky. Jak jsem již uvedla, morálku nelze trestat.

Tímto je vyvrácena má hypotéza, že na veřejnoprávní i komerční televize jsou kladeny příslušnými orgány shodné nároky a za stejná porušení etických principů následují totožné sankce, neboť TV Nova musela za tento etický prohřešek zaplatit pokutu 600 tisíc korun, ČT však po rozhodnutí Nejvyššího správního soudu, což je směrodatné, neplatila žádnou.

Z hlediska právních rozhodnutí je tedy možné použít záběry na osoby tělesně či duševně trpící způsobem snižujícím lidskou důstojnost, pokud se jedná o případ extrémní povahy, který je třeba veřejnosti připomínat v konkrétním kontextu. Se záběry je ale nutné zacházet takovým způsobem, aby nepoškodilo oběti, tudíž je třeba adekvátní anonymizace týraných a zařazení záběrů pouze v nezbytné délce a s vhodným komentářem, aby si divák mohl případ zařadit do souvislostí, jako to udělala ČT. Naopak Nova podle soudu zařadila do vysílání nedovolený obsah, který nebyl odůvodněný a spíše měl sloužit pro poutavost pořadu, což je pro zpravodajskou relaci nemyslitelné.

Porovnání případů, kde bylo využito způsobu natáčení skrytou kamerou, ukázalo, že hlavním faktorem je veřejný zájem, jehož hranice může být opravdu tenká. Dalo by se říci, že ČT i TV Nova jednaly v souladu s etickými principy, neboť byly natáčeny veřejně činné osoby, u kterých je zájem veřejnosti nesporný. Způsob reportáže se však lišil a došlo i k dalším pochybením. V případě ČT bylo užito hudebního podkresu, který do reportáže nepatřil, a rovněž byl Čáslavský, kterého skrytá kamera snímala, spojován s trestnými činy, ze kterých nebyl obviněn. Co se týče skryté kamery, ČT pochybila, když na tento způsob natáčení v reportáži neupozornila. Tyto nedostatky potvrdil Etický panel a byla zjednána náprava. TV Nova sice ve věci použití skryté kamery nepochybila, ale reportáž byla postavena na provokaci a Morava byl k činu v podstatě nabádán pod falešnou identitou, což odporuje etickým zásadám. Ke stejnému závěru došel i Syndikát, ačkoli žádné důsledky jeho rozhodnutí nemělo.

V případech, kde pracovníci zpravodajství zveřejnili svůj politický názor, jsem shledala drobné rozdíly. Adam Komers podepsal incitavu Ano pro Švejnara, což učinil jako soukromá osoba a neprovinil se proti etickému kodexu. V tomto případě lze považovat krok ČT stáhnout Komerse do konce voleb z obrazovky jako správný, aby dala najevo, že její zpravodajství je nestranné. ČT také případ předala Etickému panelu, Syndikátu a právníkům, aby ho prošetřili.

Jak již bylo zmíněno, kodex porušen nebyl, tudíž Etický panel rozhodl, že k pochybení nedošlo. Syndikát dal ale najevo, že žurnalisté, pokud chtějí svou práci vykonávat správně, se musí vzdát některých svých občanských práv a nedat najevo svou politickou příslušnost veřejně, aby nepoškodili jméno zpravodajské relace, ve které působí. Na trestu se však toto vyjádření nijak nepromítlo a Komers se po skončení voleb vrátil na svou pozici.

Ve druhém případě Jan Tuna dopisem hájil svou novinářskou čest, neboť byl tehdejším premiérem Paroubkem nařčen, že pracuje „v žoldu ODS“. Přístup TV Nova je v tomto případě specifický v tom, že ačkoli potvrdila, že Tunova práce byla vykonávána nestranně, reportéra přeřadila na nižší pozici a od jeho slov se distancovala. Paradoxní je, že se dopis k Jiřímu Paroubkovi nikdy nedostal. Případ TV Nova řešila pouze interně, žádnému orgánu případ nepředala, ani se jím žádný orgán z vlastní iniciativy nezabýval.

Přístup ČT k etickým otázkám je transparentnější, neboť je z tiskových zpráv, případně ze zápisů jednání Rady ČT a Etického panelu, patrné, jak ČT postupuje v jednotlivých případech a celou situaci řeší. Tímto přístupem televize působí oproti TV Nova opravdu serióznějším dojmem. Rovněž i proto, že dokumenty týkající se etiky jsou na webových stránkách ČT veřejně dostupné; u TV Nova nikoli.

Co se týče regulačních orgánů, důležitost jejich role v etice televizního zpravodajství lze celkem jednoznačně vyčíst i z míry jejich angažovanosti v řešených případech a v tom, jaké důsledky jejich rozhodnutí nesou.

RRTV se věnovala nejvíce kauzám ze všech orgánů, ačkoli se většina netýká etických prohřešků. Ty jsou radou řešeny jen v případě možného porušení zákona. Nicméně při shledání takového porušení, je s příslušnou televizí zahájeno správní řízení, případně jsou udělovány pokuty, což považuji za adekvátní důsledek takového provinění.

Činnost Etického panelu lze vyhodnotit jako dobře fungující, neboť její východiska hovoří jasně a na jejich základě poté Rada ČT rozhodne o dalším řešení případu.

ATO zřídila svou vlastní samoregulační komisi v oblasti etiky roku 2010. Kladem tohoto kroku je vznik *Kodexu ATO*, který je etickým minimem pro všechny členské organizace. Po prostudování jednotlivých rozhodnutí komise však mohu konstatovat, že její vliv na eticky problematické kauzy byl jen malý. Od května 2014 nevyšlo žádné nové rozhodnutí.

Syndikát je zmíněn v jedné z mých hypotéz, která předpokládá, že Komise pro etiku Syndikátu je orgán významně ovlivňující rozhodnutí příslušných orgánů týkajících se konkrétních kauz, neboť se na něj obrací velké množství stěžovatelů a žádá si odpověď v otázkách etiky. Tato hypotéza se nepotvrdila. Vyvrácení hypotézy podporuje již v teoretické

části Moravcovo vyjádření, které naznačuje, že orgán není respektovaný a jeho rozhodnutí se nijak významně nepodílí na úrovni etiky české žurnalistiky. Totéž vyplývá i z výstupu mé praktické části, kdy konkrétní kauzy byly Syndikátem řešeny. Ačkoli Syndikát v několika případech pochybení shledal, jeho stanovisko nijak neovlivnilo následný trest. Stanoviska komise tedy mohou sloužit jen jako jakási „náplast“ stěžovatelům, kdy se jim dostane případného potvrzení, že opravdu došlo k porušení etických norem. Komise se zabývá případy pouze na základě stížností, nikoli ze své vlastní iniciativy. Z tohoto důvodu však nedochází k řešení mediálně probíraných kauz, které by si podobné vyjádření žádaly (viz případ Jana Tuny). Vzhledem k problematické komunikaci se Syndikátem, zjištěným informacím o něm a mnohahodinovému čtení veškerých stanovisek od roku 2006, soudím, že by tento orgán stál za zvláštní pozornost a podrobnější výzkum.

5. Seznam zkratk

ATO.....	Asociace televizních organizací
ČT.....	Česká televize
Kodex ATO.....	Etický kodex redaktorů zpravodajských, politicko-publicistických a ostatních publicistických pořadů
Kodex ochrany dětí.....	Kodex ochrany dětí a mladistvých v televizním vysílání pořadů programu NOVA
RRTV	Rada pro rozhlasové a televizní vysílání
Syndikát.....	Syndikát novinářů ČR
Volební kodex.....	Volební kodex redakce zpravodajství a publicistiky

6. Seznam pramenů

Kodex ČT. Praha, 2003.

Dostupné z: <http://img.ceskatelevize.cz/boss/image/contents/kodex-ct/pdf/kodex-ct.pdf>

Kodex ochrany dětí a mladistvých v televizním vysílání pořadů programu NOVA. 2005.

Dostupné z: archivu autorky práce.

Mezinárodní pakt o občanských a politických právech. New York, 1966. Dostupné z:

<http://www.osn.cz/dokumenty-osn/soubory/mezinar.pakt-obc.a.polit.prava.pdf>

Rozsudek jménem republiky. Č. j. 7 As 2/2010 – 126. Brno, 2011. Dostupné z:

http://www.nssoud.cz/files/SOUDNI_VYKON/2010/0002_7As__100_20111007094920_prevedeno.pdf

Rozsudek jménem republiky. Čj. 8 As 33/2010 – 128. Brno, 2010. Dostupné z:

http://www.nssoud.cz/files/SOUDNI_VYKON/2010/0033_8As__1000_a67068b3_8f0f_4cab_a164_b20f3df8fdf1_prevedeno.pdf

Stanoviska komise z 19. 3. 2008. 2008. Dostupné z: <http://files.syndikat-novinaru-cr-z-s.webnode.cz/200000091-e623ae71e9/KPE%2019.03.2008.doc>

Stanoviska komise z 20. 2. 2008. 2008. Dostupné z: <http://files.syndikat-novinaru-cr-z-s.webnode.cz/200000092-3352c344c0/KPE%2020.02.2008.doc>

Statut ČT. 2012. Dostupné z: <http://www.ceskatelevize.cz/vse-o-ct/statut-ct/>

Stenografický zápis I. schůze ze dne 8. února 2008. 2008. Dostupné z:

<http://www.psp.cz/eknih/2006ps/psse/stenprot/001schuz/1-1.html>

Tisková zpráva ČSSD k odchodu reportéra Tuny z TV Nova. 2006. Dostupné z:

<http://www.cssd.cz/media/tiskove-zpravy/2006-10-13-tiskova-zprava-cssd-k-odchodu-reportera-tuny-z-tv-pdf/>

Tisková zpráva ČT ze dne 8. února 2008. 2008. Dostupné z: <http://www.ceskatelevize.cz/vse-o-ct/press/tiskove-zpravy/?id=2972&strana-2=137&category=2>

Tisková zpráva z 13. zasedání, konaného ve dnech 1. 7. 2008 - 2. 7. 2008. Praha, 2008.
Dostupné z: <http://www.rrtv.cz/cz/files/press/TZ13rada08.pdf>

Usnesení č. 5 ze dne 23. 5. 2007 ke stížnosti ing. Miroslava Čáslavského na pořad Reportéři ČT, vysílaný dne 15. ledna 2007 na programu ČT1. Praha, 2007. Dostupné z: <http://img.ceskatelevize.cz/boss/pages/vse-o-ct/eticky-panel/pdf/EP-usneseni-5-23-V-07.pdf>

Usnesení. Č. j. 7 As 2/2010 – 83. Brno, 2010. Dostupné z: http://www.nssoud.cz/files/SOUDNI_VYKON/2010/0002_7As__1000_e726e238_9418_44fe_8df3_32b385c6b415_prevedeno.pdf

Usnesení. Č. j. 7 As 2/2010 – 113. Brno, 2011. Dostupné z: http://www.nssoud.cz/files/SOUDNI_VYKON/2010/0002_7As__100_20110801084141_prevedeno.pdf

Volební kodex redakce zpravodajství a publicistiky. 2010. Dostupné z: archivu autorky práce.

Výroční zpráva o činnosti České televize v roce 2007. 2008. Dostupné z: http://img.ceskatelevize.cz/boss/image/contents/rada-ct/vyrocní_zpravy/zprava2007_vyrocní_zprava.pdf

Zákon č. 348/2005 Sb., o rozhlasových a televizních poplatcích a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů. 2005. In: *Sbírka zákonů.* Dostupné z: <https://tvp.ceskatelevize.cz/poplatky/doc/zakon.pdf>

Zápis z 4. zasedání, konaného ve dnech 26. 2. 2008 - 27. 2. 2008. 2008.
Dostupné z: <http://www.rrtv.cz/cz/files/memo/zapis4.pdf>

Zápis z jednání Komise pro etiku ze dne 17. září 2008. 2008. Dostupné z: <http://files.syndikat-novinaru-cr-z-s.webnode.cz/200000087-afdf7b0dbb/KPE%2017.09.2008.doc>

Zápis ze schůze Komise pro etiku ze dne 18. 6. 2008. 2008. Dostupné z: <http://files.syndikat-novinaru-cr-z-s.webnode.cz/200000088-9569b96618/KPE%2018.06.2008.doc>

Zpráva o stavu vysílání a činnosti Rady pro rozhlasové a televizní vysílání za rok 2008. 2009. Dostupné z: http://www.rrtv.cz/cz/files/zpravy/VZzprava_2008.pdf

Online zdroje

AP News Values & Principles [online]. [cit. 2015-02-23]. Dostupné z: <http://ap.org/company/news-values>

Členové Rady pro rozhlasové a televizní vysílání [online], 2014-11-27 [cit. 2015-02-25]. Dostupné z: <http://www.rrtv.cz/cz/static/o-rade/slozeni-rady/index.htm>

Charta základních práv EU [online]. [cit. 2015-02-23]. Dostupné z: <https://www.euroskop.cz/627/sekce/charta-zakladnich-prav-eu/>

Etický panel [online]. [cit. 2015-02-25]. Dostupné z: <http://www.ceskatelevize.cz/vse-o-ct/eticky-panel/>

Infotainment. In: *Encycopaedia Britannica* [online]. 2014-09-11 [cit. 2015-02-21]. Dostupné z: <http://www.britannica.com/EBchecked/topic/1995164/infotainment>

Jan Tuna nepřijal nabídku dál pracovat pro TV Nova [online]. 2006-10-12 [cit. 2015-04-02]. Dostupné z: <http://www.satcentrum.com/clanky/8531/jan-tuna-neprijal-nabidku-dal-pracovat-pro-tv-nova/?lang=cs>

Kauza Morava vyvolala diskuze o etické stránce žurnalistiky [online]. 2008-09-09 [cit. 2015-03-16]. Dostupné z: <http://www.ceskatelevize.cz/ct24/media-it/27940-kauzamorava-vyvolala-diskuse-o-eticke-strance-zurnalistiky/>

National Union of Journalists [online]. [cit. 2015-02-23]. Dostupné z: <https://www.nuj.org.uk/about/>

NUJ code of conduct [online]. [cit. 2015-02-23]. Dostupné z: <https://www.nuj.org.uk/about/nuj-code/>

Obchod s kompromitujícími fotografiemi v politice [online]. 2008-09-07 [cit. 2015-03-15]
Dostupné z: <http://tn.nova.cz/clanek/zpravy/domaci/vyderacske-praktiky-v-ods-odhalil-poradnatvrdo.html>

Petr Dvořák [online]. [cit. 2015-03-27]. Dostupné z: <http://wiki.idnes.cz/petr-dvorak-cxv-/osobnosti-cr.aspx?klic=460262>

Poslanec Morava z ODS chtěl vydírat rebelku Zubovou [online]. 2008-09-05 [cit. 2015-03-15].
Dostupné z: http://zpravy.idnes.cz/poslanec-morava-z-ods-chtel-vydirat-rebelku-zubovou-fyy-/domaci.aspx?c=A080904_172722_domaci_ton

Poslání Rady [online]. [cit. 2015-02-25]. Dostupné z: <http://www.rrtv.cz/cz/static/orade/poslani-rady/index.htm>

Profil [online]. [cit. 2015-03-27]. Dostupné z: <http://www.novagroup.cz/kdo-jsme/profil>
Dostupné z: http://zpravy.idnes.cz/poslanec-morava-z-ods-chtel-vydirat-rebelku-zubovou-fyy-/domaci.aspx?c=A080904_172722_domaci_ton

Rada České televize [online]. [cit. 2015-02-25]. Dostupné z: <http://www.ceskatelevize.cz/rada-ct/>

Tuna po dopisu Paroubkovi končí [online]. 2006-10-11 [2015-04-02]. Dostupné z: http://zpravy.idnes.cz/tuna-po-dopisu-paroubkovi-na-nove-konci-fcq-/domaci.aspx?c=A061011_165438_domaci_mad

Úředník stíhán policií. [online]. 2007 [cit. 2015-03-25]. Dostupné z: <http://www.ceskatelevize.cz/porady/1142743803-reporteri-ct/207452801240002/>

Zprávy - Lidská práva v malíčku [online]. [cit. 2015-02-23] Dostupné z:
<http://www.osn.cz/zpravodajstvi/zpravy/zprava.php?id=544>

7. Seznam použité literatury

- ANZENBACHER, Arno. *Úvod do etiky*. Praha: Zvon, 1994. ISBN 80-7113-111-3.
- ČERNÁK, Milan. Novinárska etika v meniacom sa svete. In: *Otázky žurnalistiky*.
Bratislava: Mass-Media-Science, 2009, č. 1–2/2009. s. 135–139. ISSN 0322-7049.
- Dobro. In: *Velký slovník citátů a přísloví*. Praha: Academia, 1996. s. 54. ISBN 80-200-0602-8.
- Dobro. In: *Všeobecná encyklopedie : v osmi svazcích*. Svazek 2, C-F. Praha: Diderot, 1999.
s. 262. ISBN 80-902555-4-X.
- DOLEŽAL, Jan. X. O řemesle reportérském. In: *O reportáži, o reportérech*.
Praha: Karolinum, 2010. s. 43–46. ISBN 978-80-246-1781-7.
- Etika In: *Encyklopedie praktické žurnalistiky*. Praha: Libri, 1999. s. 66. ISBN 80-85983-76-1.
- Etika. In: *Všeobecná encyklopedie : v osmi svazcích*. Svazek 2, C-F. Praha: Diderot, 1999.
s. 392. ISBN 80-902555-4-X.
- Etika novinářská. In: *Slovník mediální komunikace*. Praha: Portál, 2004. s. 55.
ISBN 80-7178-926-7.
- HASLER, Ludwig. Medzi obchodom a morálkou. Možnosti hranice mediálnej etiky.
In: *Otázky žurnalistiky*. Bratislava: Mass-Media-Science, 1997, č. 3, s. 177–189.
ISSN 0322-7049.
- HENDL, Jan. *Kvalitativní výzkum : základní metody a aplikace*. Praha: Portál, 2005.
ISBN 80-7367-040-2.
- HLAVČÁKOVÁ, Svetlana. Etika sa novinára týká. In: *Kríza komunikácie v médiách*.
Bratislava: STIMUL, 2011. s. 12–36. ISBN 978-80-8127-022-2.
- Infotainment. In: *Slovník mediální komunikace*. Praha: Portál, 2004. s. 89.
ISBN 80-7178-926-7.
- JÍLEK, Viktor. *Žurnalistické texty jako výsledek působení jazykových a mimojazykových
vlivů*. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 2009. ISBN 978-80-244-2218-3.
- JONAS, Hans. *Princip odpovědnosti : pokus o etiku pro technologickou civilizaci*.
Praha: Oikoymenth, 1997. ISBN 80-86005-06-2.
- KOVAŘÍKOVÁ, Dana. Role televizního vysílání veřejné služby v současném evropském
kontextu. In: *Média a realita 2002*. Brno: Masarykově univerzita, 2003. s. 214–236.
ISBN 80-210-3083-6.

- LEHOCZKÁ, Viera. Etické kompetencie médií verejnej služby a ich vplyv na hodnotový systém spoločnosti, In: *Žurnalistika, média, spoločnosť #2*. Bratislava: STIMUL, 2012. s. 94–105. ISBN 978-80-8127-061-1.
- LOKŠÍK, Martin. Reportážní tendence v digitálním televizním zpravodajství. In: *O reportáži, o reportérech*. Praha: Karolinum, 2010. s. 79–86. ISBN 978-80-246-1781-7.
- LOKŠÍK, Martin. Televizní zpráva a televizní zpravodajství. In: *Zpravodajství v médiích*. 2. vyd. Praha: Karolinum, 2011, s. 73–89. ISBN 978-80-246-1899-9.
- MCNAIR, Brian. *Sociologie žurnalistiky*. Praha: Portál, 2004. ISBN 80-7178-840-6.
- MCQUAIL, Denis. *Úvod do teorie masové komunikace*. 4. vyd. Praha: Portál, 2009. ISBN 978-80-7367-574-5.
- MORAVEC, Václav. Etika a česká média. In: *10 let v českých médiích*. Praha: Portál, 2005. s. 49–61. ISBN 80-7178-925-9.
- OSVALDOVÁ, Barbora. Úvod. In: *Zpravodajství v médiích*. 2. vyd. Praha: Karolinum, 2011. s. 9–31. ISBN 978-80-246-1899-9.
- PITTERMANN, Jiří – SATURKOVÁ, Jitka – ŠNÁBL, Vít. *(Prvních) 10 let České televize*. Praha: Česká televize, 2002. ISBN 80-85005-37-9.
- RUB-MOHL, Stephan. – BAKIČOVÁ, Hana. *Žurnalistika : komplexní průvodce praktickou žurnalistikou*. Praha: Grada Publishing, a.s., 2005. ISBN 80-247-0158-8.
- SEDLÁKOVÁ, Renáta. *Výzkum médií : nejužívanější metody a techniky*. Praha: Grada, 2014. ISBN 978-80-247-3568-9.
- SURYNEK, Alois – KOMÁRKOVÁ, Růžena – KAŠPAROVÁ, Eva. *Základy sociologického výzkumu*. Praha: Management Press, 2001. ISBN 80-7261-038-4.
- ŠIMEK, Jiří. – ŠPALEK, Vladimír. *Filozofické základy lékařské etiky*. Praha: Grada, 2003. ISBN 80-247-0440-4.
- ŠTĚRBOVÁ, Lucie. *Zpravodajství TV Nova optikou Kodexu ČT, se zaměřením na zobrazování násilí, drastických záběrů a obětí v reportážních příspěvcích*. Praha, 2011. Bakalářská práce. Univerzita Karlova, Fakulta sociálních věd, Institut komunikačních studií a žurnalistiky. Vedoucí práce: PhDr. Milan Šmíd.
- THOMPSON, Mel. *Přehled etiky*. Praha: Portál, 2004. ISBN 80-7178-806-6.
- TRAMPOTA, Tomáš. *Zpravodajství*. Praha: Portál, 2006. ISBN 80-7367-096-8.
- TUCHMAN, Gaye. Objectivity as strategic ritual: an examination of newsmen's notions of objectivity. In: *American Journal of Sociology*. The University of Chicago Press, 1977, vol. 77, no. 4, p. 660-679. ISSN 00029602.

VÁGNER, Ivan. *Televizní zprávy – psychický nátlak?*. Praha: Argo, 1997.

ISBN 80-7203-160-0.

Vyváženost zpravodajství. In: *Slovník mediální komunikace*. Praha: Portál, 2004. s. 314.

ISBN 80-7178-926-7.

Zájem veřejný. In: *Slovník mediální komunikace*. Praha: Portál, 2004. s. 318.

ISBN 80-7178-926-7.

ZÁRUBA, Robert. Posuny televizní reportáže. In: *O reportáži, o reportérech*.

Praha: Karolinum, 2010. ISBN 978-80-246-1781-7.

ŽANTOVSKÝ, Petr. *Česká politika a média po roce 1989*.

Praha: Institut Václava Klause, 2013. ISBN 978-80-87806-02-9.

8. Seznam tabulek

Tabulka 1 - Zobrazování obětí trestných činů.....	61
Tabulka 2 - Použití skryté kamery	64
Tabulka 3 – Veřejné vyjadřování politických postojů pracovníků zpravodajských pořadů	68